

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

NAȘTEREA DOMNULUI.

Trec ultimele zile ale anului și din negura vremii, vestea minunată a „*păcii pe pamânt*“, se desprinde ca o arătare luminoasă, în miezul iernei.

Crăciunul e aici, legând clipele noastre, cu timpuri șterse, timpuri vechi de mărire, iubire a deaproapelui și cherășie a viitorului.

E frig și întunec afară: Colindele străvechi din comoara Țării Noastre, întâmpina-vor pe Moș Crăciunul basmelor vechi, pornit la drum cu traista la spinare. Copiii, cu obrajii îmbujorații, cu lacrămile șiroaie pe obraz de frig, cu ochii plini de atâtea visuri, cu ce drag îl vor primi!

Și va veni Moș Crăciun și-și va descreți fruntea, auzind frumoasele colinde străbune, pe plaiurile strămoșesti: „Sculați! Sculați boieri mari! Forile d'albe!”

Pentru ei e fericire, pentru ei e bucurie, preaslăvesc ziua sfântă, ei sunt singurii, cari mai duc bucurie, prin colibe și casele scunde a satelor năpăstuite, de atâtea griji.

Sunt douăzeci de veacuri, de când creștinătatea prăznuește, în ziua de crăciun, simbolul iubirei — pe Crist. —

Marele poet englez *Milton* în admirabila sa odă asupra „Nașterii Domnului“ scrisă la eiatea de 21 ani, după ce ne spune, că pământul se acoperi de zăpadă, ca să-și ascundă rușinea și păcatul înaintea apariției copilului divin, lămurește, că prin „Nașterea“ Sa, Isus

Cristos, a distrus împărăția lui Satan și a făcut să piară Duhurile, rău făcătoare.

Pedepșiți de destin, sub truda păcatelor, noi urcăm și atăzi Calvarul nefericirii.

Trăim timpuri când știința învederează, legendele Bibliei.

Păgânismul celor mai presus de ea, stă în faptele urite, ce se comit la tot pasul, în criza morală ce stăpânește straturile societății, în luxul celor ce trăiesc din fraude și abuzuri, în nepăsarea enervantă a celor ce nu vor să pună ordine în muncă și în viața de toate zilele.

Echilibrul social pare stricat pretutindeni. Nimeni nu pricepe, sau nu vrea să înțeleagă, că numai în dragostea aproapelui, în cinstea legii, în lumina minții și în muncă, stă cheia deslegărilor mari ale vieții și a bunei înțelegeri între oameni.

Un singur profet a cunoscut pământul, acum douăzeci de veacuri, nedreptățit și astăzi și încă ne înțeles. — A fost Isus. —

Isus, rămâne Mesia și al zilelor noastre, pentru cei înflămânziți de dreptate și însetați de adevăr. El e grâul și fântâna nefericiților.

Dar câți mai pricepe astăzi religia iubirei?

Sub vraja credinței unui viitor, care va întrona munca cinstită și dreapta răsplată unui viitor de cinste și oamenie, urăm cetitorilor noștrii, să petreacă sărbătorile în liniște, pentru ca munca anului, viitor să le fie spornică.

Em. Eremie

Al 7-le Congres al învățătorilor ardeleni la Timișoara.

În zilele de 6, 7 și 8 Septembrie c. dascălimea ardeleană, constituită în Asociația învățătorilor din Ardeal, a ținut al șaptelea congres ordinar în orașul Timișoara. Dezbaterile s'au ținut în prezența unui mare număr de învățători din Ardeal, dar mai ales din Banat, precum și în prezența unui mare număr de persoane din lumea școlară, în frunte cu Directorul general al învățământului Dl P. Ghițescu. Ședințele au fost conduse cu mult tact de către Președintele Asociației noastre Dl Traian Șuteu, care în cuvântul de deschidere a trecut în revistă atât evoluția învățământului primar din Ardeal, dela începutul stăpânirii noastre românești până în prezent, cât și istoria organizării în Asociație a învățătorimii ardeleni. Nu vom căuta să facem un raport, despre felul cum au decurs dezbaterile acestei mari adunări de învățători români, căci aceasta ar interesa prea puțin pe cei ce nu au putut lua parte, ci credem mai bine a releva câteva probleme de interes școlar și profesional, în firul cărora s'au încins discuțiunile. Este în locul prim chestiunea aplicării legii noi a învățământului. Dascălimea ardeleană, găsește ca bine venită această lege, care imprimă îndată dela aplicarea ei, unitatea învățământului primar din România întregită, și care îndelăturând toate nuanțele de ordin regional, asigură o dezvoltare mai progresivă, vieții noastre culturale. Congresul, dându-și seama că deși textul legii, corespunde marilor nevoi ale masei poporului nostru, pentru care s'a făcut, dar că rezultatele ei sunt în funcție de felul cum este pusă în aplicare, a formulat de zideratul său, cerând ca această binevenită lege să fie aplicată în cel mai larg spirit democratic, pentru a putea prin ea să emancipăm cât mai neîntârziat pătura țărănească, ținută până acum în ignoranță de vitregia vremurilor. Democrația bine înțeleasă este prim urmare doctrina de care se conduce și inspiră dascălimea română în toate manifestările ei, gata fiind a nu lăsa nici o ocazie binevenită, pentru a aduce aminte celor ce stau la cârma treburilor, de aceasta înaltă datorie.

Și fiindcă executorul de fapt al legii, în acest spirit democratic, este dascălul, congresul a cerut, ca acestui important factor în viața satelor să i-se asigure o situațiune mai satisfăcătoare, am zice chiar privilegiată, în raport cu alte categorii de dirigători — căci el, prin firea lucrurilor, este cel ce stimulează întreaga mișcare de refacere culturală, și economică, pentru țaranul român, iar dacă nu dispune de mijloace suficiente, morale și materiale, rezultatele sunt neînsemnate, și astfel jertfele aduse de Stat și societate — să pierd fără urmă. În consecință — congresul crede că este necesar să se înmulțească anii de școală pentru candidații de învățători la cel puțin 8, dându-se o

pregătire temeinică învățătorilor, și punându-i în curent cu cele mai noi mișcări în domeniul preocupărilor lor. În special congresul nostru a cerut, că pregătirea învățătorilor să se facă în direcție practică, și întreg învățământul să fie adoptat la nevoile reale ale poporului. Pentru ajungerea acestui scop să fie trimiși în străinătate în fiecare an mai mulți oameni de școală pentru a se perfecționa în această direcție. Până la rezolvirea satisfăcătoare a acestui postulat, să se organizeze cursuri de lucru manual în diferite orașe — în timpul vacanței, la care se ia parte cât mai mulți învățători. — Tot pentru ridicarea prestigiului manual, s'a cerut accesul la universitate pe seama învățătorilor doritori de perfecționare, insistându-se ca secția pedagogică, care funcționează de prezent numai pe lângă universitatea din București, să fie organizată pe lângă toate universitățile din țară, și anume la Iași, Cluj și Cernăuți și aceasta nu numai în vederea scopului de a ne forma contingentul trebuincios de profesori la școlile normale, ci mai vârtos pentru a ne crește o generație de învățători cu studii superioare. Nu mai puțin s'a ocupat congresul cu problema controlului în învățământul popular, adoptându-se principul, că pentru complectarea acestor servicii atât de importante, să se respecte principiul selecționării valorilor, abandonându-se sistemul intervențiilor de tot felul, datorită căruia îndrumarea învățământului se face de oameni necompetenți, cari au ajuns a ocupa aceste locuri nu ca o recunoaștere a activității și priceperii lor, ci mai mult reconpenzați fiind pentru preocupări cu totul streine de școală și scopurile ei. Congresul găsește, că această situațiune trebuie să înceteze fără amânare, și în locul ei să se înstăpânească o stare europenească, care ridică pe omul valoros la locul ce i-se cuvine și așează pe parveniți iarăși la locul lor. — Pentru acest lucru, congresul așteaptă cu nerăbdare legea de reorganizare a administrației școlare, care trebuie să aducă reale îmbunătățiri în această privință.

După formularea tuturor acestor deziderate, cari toate urmăresc ridicarea valorii morale a învățătorimii, s'a discutat și starea materială a corpului didactic primar. Ajungându-se la concluziunea că salarizarea actuală, departe de a satisface cele mai modeste pretențiuni, nu asigură pe seama corpului didactic, decât o viață de lipsă și mizerie, care — în mod fatal — îl face impropriu pentru această slujbă apostolească. Problema în sine nici nu mai încercăm să o lămurim și să o desvoltăm. Ea este în deobște cunoscută. Corpul didactic, suferă astăzi din greu și cu el alături suferă ceace Statul are mai scump — *școala și cultura*. De acea Congresul s'a simțit dator să arate această stare de lucruri și să semnaleze primejdia la timp. Cu deosebire s'a menționat starea într'adevăr precară a învățătorilor tineri, cari după unul sau doi ani de slujbă dăscălescă, se retrag din învățământ, pentru a-și asigura viața pe alte căi. Dar dacă Statul nu privește această stare de spirit cu destulă grijă, ne întrebăm

incotro mergem? Este admisibil, ca să lăsăm nouile energii și puteri să se înstreineze de idealul ce și-au ales? Putem spera o consolidare a școalei fără puteri tinere? Cine are să ia locul atâtor vechi puteri, a căror energie este pe sfârșite?

Suntem sau nu suntem datori să stimulăm procesul de regenerare al forțelor, pentru a asigura o continuitate de progres în domeniul școlii? Dacă suntem, pentru ce privim indiferenți această destrămarea a puterilor, care zădărnicește ori ce gând și nădejde de mai bine?

* * *

Am spus toate acestea cu gândul curat de a veni în ajutorul cât mai grabnic al școlii. Congresul a formulat toate aceste dorinți într'o serie de Deziderate, iar delegații oficiali ai învățătorimii le-a și prezentat D-lui Ministru al școalelor, care suntem siguri, fiind cel dintâiu care le înțelege și cunoaște, și al cărui suflet mare pentru școală este în de obște cunoscut, nu va întârzi să amelioreze aceste stări, care se pun în slujba marilor interese naționale.

A. Pora.

† Dr. Gheorghe Vilt.

Școala românească și organizațiile dascălești din Ardeal, au îndurat o pierdere neașteptată, prin trecerea la vecnicie a inspectorului școlar, Dr. Gh. Vilt.

Ridicat din vâjnoasa pătură țărănească, făcând studii temeinice la liceul real din Deva și Universitatea din Cluj, regretatul Dr. Vilt a ajuns în curând, în fruntea învățământului popular din jud. Hunedoara, de unde își trăgea originea.

Prin muncă și spirit de organizare, a știut să se impună organelor superioare ale învățământului din Ungaria.

Deși, în slujba unui stat, care urmăria metodic desființarea elementului românesc, Dr. Gh. Vilt și-a servit neamul cu credință, în toate împrejurările.

Casa lui, în orice oraș depărtat de Ardeal s'a aflat, a fost totdeauna o insulă de românism, unde datinile, limba și credința părinților săi, erau păzite cu sfințenie.

Realizarea idealului românesc, l-a adus în fruntea școalelor din orașul și jud. Cluj.

Deși înaintat în vârstă, a muncit și aici șase ani de zile — cu avânt — pentru consolidarea învățământului românesc. Lipsa de continuitate, în conducerea învățământului

și a unui criteriu pentru selecționarea valorilor, i-au adus unele amărăciuni, peste cari a știut să se ridice, ajutat de firea sa blândă și iertătoare. Este de altfel acesta un păcat al nației noastre. Știm prețui pe oamenii de seamă, numai atunci, când nu mai sunt între noi.

Ca revizor și inspector școlar, s'a purtat totdeauna față de învățători, ca un adevărat părinte. El vede în fiecare, un colaborator la munca comună, nu un subaltern.

Nu eră o spaimă nici pentru învățător, nici pentru copii; eră un oaspe dorit, căruia învățătorul se străduia să-i arate rezultatul muncii sale.

Dragostea lui pentru corpul didactic primar, nu s'a oprit la hotarele jud. Cluj; ea cuprindea pe toți învățătorii din Ardeal, Banat și Crișana. Luă parte la congresele lor, dând sfaturi din bogata sa experiență.

Recunoscători pentru dragostea ce li-o arătă, membrii Fundației „Gh. Lazăr” l-au ales președinte. Activitatea lui a fost de mult folos pentru tânăra societate, chemată a veni în ajutorul copiilor acelor muncitori modești, cari-și cheltuiesc toată viața trupească, și-și pun tot sufletul lor cinstit, pentru ridicarea culturală și economică a acestei țări.

Dacă pentru locul său din învățământ, se vor găsi destui peșitori, Fundația „Gh. Lazăr”, cu greu va găsi omul, care să-i se devoteze cu tot sufletul, pentru promovarea nobilelor sale scopuri.

Dormi în pace, suflet bun, învățătorii ardeleni nu te vor uita!

Const. Jencica

Inmormântarea.

Inmormântarea lui Dr. Gheorghe Vilt a avut loc în ziua de 22 Nov. c. La locul de veci a fost petrecut de o imensă mulțime. Au venit cu mic și mare, făcându-se și prin aceasta dovada popularității și stimei de care s'a bucurat defunctul și în viață, dându-se expresia regretului unanim, ce a stârnit în inimile tuturor celor ce l'au cunoscut, moartea sa neașteptată.

În special diferitele noastre organizații și instituțiuni învățătorești, la cari Dr. Gheorghe Vilt a fost unul dintre cei mai marcați membri și înainte luptători, au ținut să-și exprime doliul și durerea, din cauza pierderii suferite, într'un mod deosebit. La groapa sa, fiecare instituțiune învățătorească în parte prin reprezentantul său, o spus ultimul cuvânt de adio, arătând me-

ritele și recunoștința ce-i datorește aceluia, care fost cândva Dr. Gheorghe Vilt.

În numele F. „Gh. Lazăr”, a cărui președinte a fost răposatul, dl A. Domide a rostit următoarele cuvinte pline de tâlc.

Iubitul nostru Președinte.

Sunt chemat de către toți iubii tăi tovarăși de muncă, ca să-ți rup sufletul tău nobil din corpul neînsuflețit, să-ți transmit ultimul tău cuvânt de adio către toată suflarea adăpată la izvorul nesecat al vieții tale curate.

„Mă despart de Voi, cari mi-ați fost atât de dragi, și-mi așezați corpul obosit pentru odihnă vecinică, dar Vă las întreg tot sufletul și tot cugetul meu, drept moștenire, ca să nu rătăciți nici un moment lucrând în via Domnului.

Fiți blânzi, fiți drepecți și fiți largi în activitatea voastră de dascăli, ca să puteți muri convinși de adevărul, că dascălul, care-și împarte sufletul lumii în care trăește, rămâne nemuritor, căci singur cugetul și cuvântul propovăduit în sufletul mulțimii este comoara, pe care nu o nimicește nici timpul, nici moartea dușmană materiei.

Am umblat cu hărnicie toate drumurile, pe care am fost trimis pentru adevărul și dreptatea noastră dăscălească și nu am lăsat nici când via noastră cutropită de nedreptate și de întuneric. Tot pașul, făcut în viața mea a fost pornit dintr'un ideal comun al nostru și nu m'am lăsat nici un moment stăpânit de materia moartă.

Vă zic ultimul adio și totuși rămân veșnic cu Voi, mă îngrop stropit de lacrimile voastre, dar rămân nemuritor, căci am fost dascăl.

Faceți așisderea!”

Scumpul nostru Peședinte !

Zicându-ți ultimul adio, părăndăm înaintea noastră numeroasele ședințe ale tuturor instituțiilor dăscălești și în deosebi ale *fondului „Gheorghe Lazăr”* și-ți facem următoarea făgăduință, desprinsă din limba ta de moarte :

Vom păstra cu ardoare toată curățenia sufletului tău de dascăl, vom admira cu sfințenie simțul tău de dreptate și iubirea ta de oameni și vom lua drept moștenire harnicia ta nelimitată.

Ai fost român întreg, în timpuri în care însemna sacrificiu de a rămâne neclintit și ai fost supraom ca dascăl al neamului tău în timpurile de rnaștere și așezare definitivă a școalei românești.

Ai crezut și ai știut da altora credință ; ai luptat și ai pus și pe alții în luptă până la învingere ; ai fost drept ca lumina și ai arătat, că viața este o luptă pentru dreptate :

Aceste însușiri au fost ale tale, cu aceste ai condus și ai propovăduit, și aceste rămân moștenire urmașilor tăi de muncă neprihănită.

Dormi în pace, fieți memoria neștearsă și binecuvântată!

Din partea Asociației învățătorilor din Ardeal, dl A. Pora v. preș. Asociației, rostește următoarele cuvinte.

Jalnica Adunare!

Un crivăț fără milă s'a abătut pe neașteptate în sufletele noastre, o vijelie aspră a tulburat acum în toamna iărzie seninătatea, care-și făcuse odihnă în inimile noastre, rupând din rădăcină și ducând cu sine în lumi necunoscute, pe acela care prerurea eră între noi. Dr. Gheorghe Vilt, colaboratorul nostru devotat, dr. Gheorghe Vilt, muncitorul neodihnit și-a luat de acum locul, în care nu se mai găsește nici zbucium, nici durere și nici nemângăiere. În fața întâmplării, care ne-a sguduit ființa, nimic mai firesc, decât să ne punem și noi cei rămași întrebarea cu psalmistul; ce taină este aceasta, care s'a făcut pentru noi? Și nu vom cerceta sensul metafizic al acestei întrebări, care ne întâmpină de atâtea ori în viață, ci răspundem doar cu cuvintele poetului: *Nu cerceta aceste legi!* Totuși, dacă nu stăruim acum să cercetăm sensul metafizic al acestei taine, nu putem trece dincolo de acest prilej jalnic, și avem chiar o datorie să cercetăm sensul omenesc și social, pe care-l prilejuește astfel de întâmplări.

Ce rol a avut, în mijlocul societății dr. Gheorghe Vilt? A fost tuturor — de toate. Sfătuitor, îndrumător, organizator și muncitor în rândurile dintăiu.

Prin îndepărtarea din viața pământească a unor astfel de caractere, cari au contribuit la accelerarea unei evoluțiuni către o stare de civilizație și progres, pentru colectivitatea căreia se angajase să-i închine puterile, de sigur acele colectivități rămân deodată paralizate în activitatea și mersul lor. Dar tocmai pentru că dispăruși de acest fel și-au cheltuit în viață părți din sufletul lor, pentru a realiza progrese pentru binele colectiv, spiritul lor planează asupra celor rămași să continue munca și faptele lor din viață, judecate acum la lumina netulburată a obiectivității, constituiesc un indemn pentru urmași. Aceasta este credem explicațiunea în sens omenesc și social dispariției unui om ales din rândurile noastre. Un astfel de suflet a fost în viață dr. Gheorghe Vilt. Moartea lui ne-a zguduit, dar viața și faptele săvârșite într'ansa, ne rămân un indemn și izvor de încurajări și energii, în drumul pe care avem încă să străbatem. Cu deosebire am remarcat și remarcăm acum activitatea ce a desfășurat în cadrele Asociației învățătorilor români din Ardeal, Banat, Crișana

și Maramureș, ca membru în comitetul central, unde a dat cu spiritul său blăjin îndrumări de ordin cultural, național și economic, cu toate ocaziile care i se dau.

În numele acestei organizații, care îl consideră de mortul său și care, dacă se poate mândri cu fapte înălțătoare, este a se atribui în bună parte și lui dr. Gheorghe Vilt, depunem o lacrimă fierbinte *pe mormântul proaspet al acestui erou al culturii*, dorindu-i dela Dumnezeu mililor, să aibă un somn liniștit.

În numele Revizoratului școlar și a învățătorilor din județul Cluj, vorbește dl Petru Bura parentând astfel pe defunctul Dr. Gh. Vilt.

Jalnică Azistență !

Vestea neașteptată despre moartea subită a mult iubitului nostru, Dr. Gheorghe Vilt inspector școlar, ne-a lovit crunt pe noi cei dela revizoratul școlar din Cluj. Această tristă știre ne-a atins cu atât mai greu, cu cât noi, cari aproape 6 ani de zile, cât timp defunctul a condus acest oficiu, am cunoscut mai bine sufletul mare al acestui bărbat, care a fost bunătatea intruchipată, dreptatea, care nu cunoaște părtinire și îndrumătorul înțelept.

Tristețea ce ne apasă sufletul nostru aztăzi, când stăm în jurul acestui sicriu strâmt, în care zac osemintele neinsufleteite a unui suflet mare, e cu atât mai covârșitoare, cu cât pe lângă doilul ce a ajuns revizoratul școlar al acestui oraș și județ, rămâne în doilu școala românească din orașul și județul Cluj, a cărui îndrumător înțelept a fost până în timpul din urmă.

Nu voi aminti cu această tristă ocaziune tot ce a făcut defunctul în cariera sa de 28 ani, ci voi aminti numai meritele ce le-a câștigat în timpul acesta, pentru propășirea școlii și-a învățământului primar.

Înainte de 1918, anul mântuirii neamului nostru, Dr. Gheorghe Vilt a servit în calitate de inspector școlar la unguri. Cu toate că postul ce l-a ocupat, era foarte dificil și puneă la o mare încercare sufletul său iubitor de neam, a știut totuși să armonizeze interesele exagerate a statului străin, cu interesele neamului său. Și în timpul acela, regretatul Dr. Gheorghe Vilt a știut să apere nevoile învățătorului și școlii românești, cu așa căldură, încât mai de multe ori își pusese în pericol poziția ce ocupase.

Sosind însă ciasul desrobirei, Dr. Gheorghe Vilt a fost printre cei dintâiu, cari au venit și-și a pus eminentele sale calități de probat om de școală în serviciul neamului său, care tocmai atunci aveă mai mare lipsă de îndrumători înțelepți și luminați.

Consiliul Dirigent cunoscând calitățile defunctului, în primăvare anului 1919 la numit revizor școlar în județul și orașul cel mai espus, în Cluj. Din primul moment, defunctul și-a dovedii calitățile de organizator al școlii românești din orași și județ. În orașul Cluj și județ unde mai înainte aveam numai școli conf., deja la începutul 1919—920 au început a funcționa peste 100 școli de stat cu limba de propunere românească. Ce greutate și întâmpinat atunci în timpul de refacere cu organizarea școlilor românești, nu-și poate da seama acela, care trăește și vede astăzi școli organizate, însă știm noi, cari am lucrat alături de el și i-am văzut sbuciumările și frământările ziua și noaptea...

Ce a urmat după acest timp de înjghebare a școlii românești, a fost o muncă continuă și desinteresată numai și numai în folosul școlii, căci alt interes pentru Dr. Gheorghe Vilt n'a existat. Om deprins cu ordinea și muncă, îi plăcea să fie mereu activ, astfel că în urma activității, indemnurilor și îndrumărilor sale, învățământul primar din Cluj a luat un avânt a cărui roade să văd astăzi. Tot asemenea și în județ unde școala românească în urma vitregii timpurilor decăzute, defunctul prin tactul său ca un conducător de model a știut să ridice în timp scurt nivelul școlii românești.

Pe lângă aceste merite decedatul a fost de o bunătate și blândeță caracteristică, ce a manifestat cu toate ocaziunile față de toți subalternii și învățătorii, cari erau la culmea datoriei lor. În schimb știa să fie sever față de toți cei cari erau neglijenți și nu-și făceau datoria. Față de toți, cei muncitori și activi își arăta o iubire părintească, așa, că din cauza aceasta își câștigase iubirea și stima tuturor. Era vecinic preocupat de interesele școlii și a propășirii ei.

Pe lângă toate aceste calități mai era decedatul și de-o modestie promențată. N'a râvnit, deși ar fi meritat în urma pregătirii și calităților sale, după ranguri și avansări, caracteristica generală a generației de astăzi. Poate acestui fapt i-se atribuie, că cei chemați s'au gândit așa de târziu, ca să i dea ce i-s'a cuvenit, mai demult.

În 1 Oct. a. c. a primit numirea de inspector al școlilor de ucenici din Ardeal, în care calitatea a funcționat până în momentul decedării. De astă dată moartea neașteptată i-a curmat zilelele și astfel spre paguba învățământului nostru profesional, toate planurile frumoase ce-și făcuse, nu le-a putut duce în îndeplinire.

Prin urmare credem, că ne este legitimă adanca noastră durere, când deplângem moartea grabnică a acestui bărbat de școală, abia în vârsta de 54 ani, deci în puterea vieții.

Astfel, astăzi revizoratul școlar din Cluj și din județ, pierde în decedatul pe primul său revizor școlar român. Școlile din oraș și din județ își pierd primul lor organizator, iar învățătoria pe omul, care a ținut atât de mult la ea.

Și acum pentru acest bărbat impodobit cu atâtea calități și care și-a împlinit datoria față de familie, școală, biserică, societate și a trăit o viață totdeauna plină de demnitate și cinste, să plecăm genunchii în fața mormântului, care va acoperii pe veci osmintele scumpului nostru defunct Dr. Gheorghe Vilt, înălțând o rugăciune ferbinte către atot puternicul D-zeu, ca să-l primească în Impărăția Sa.

Fie-i țărâna ușoară și amintirea veșnică.

În numele învățătorilor din Cluj, învățătorul G. Almașianu rostește următoarele:

Jalnică Adunare.

„Triumf ceresc e moartea, când moare muncitorul, Urmașilor din lume lăsând arat gorul”.

Când în numele învățătorimei din Cluj, prin rostul meu slab, viu a spune ultimul cuvânt de adio în fața rămășițelor pământești ale aceluia, care în curs de ani de zile ne-a fost șef, povățuitor și părinte, ne tresare în minte, cât de adânc este tălcul cuvintelor de mai sus și ce mult se potrivește adevărul ce reiesă din ele, cu viața faptele și peste tot cu opera săvârșită de cel ce a fost cândva Dr. Gheorghe Vilt.

Smuls brusc din mijlocul nostru de o moarte crudă și repentină, am rămas uluiți și graiul este neputincios de a exprima durerea și nedumerirea întregii noastre ființi. Stăm nedumeriți noi povățuiții și condușii de el, căci abia cu două zile înainte încă îi auziam glasul lui blând și cumpătat. Stăm mirați în fața mării și nepătrunsei taine-vorba scripturei, când Dr. Gh. Vilt, care înainte cu două zile încă ne mai povățuia, învioră și încurajă în munca ce o săvârșim, astăzi nu mai este printre noi. Și cu cât ceasurile trec și timpul ne face să-l privim mai dela distanță. cu atât noi învățătorii, cei ce l-am cunoscut — ne dăm tot mai bine seamă de calitățile frumoase, de temperamentul blăjin, de iubirea și interesul ce ni l-a purtat și de pe urma căror însușiri, ni-a fost atât de drag.

Prima și cea impunătoare calitate a sa a fost iubirea, ce ne-a păstrat-o până în ultimul moment. El, șeful nostru ni-a iubit cu adevărat. Căci n'a trecut ocazie, n'a fost dată, de câteori se află în exercițiul funcțiunei sale, să nu fi fost tratați de el și îndrumați pe cărarea cea bună cu o adevărată îndămnare părintească. Dovada iubirii lui față de noi reesă și din increderea și îndrezeala, cu care în tot timpul eram obișnuți a-i spune păsurile noastre și a-i cere înțeleptul sfat.

O altă calitate, pe urma căreia amintirea lui trebuie să rămână neperitoare în inimile și sufletele noastre, este interesul și grija ce ne-a purtat-o pentru drepturile și soarta noastră. Omul blând și moderat, cum eră în raporturile lui față cu noi,

știeă să devină cutezător și să ceara cu energie respectarea a ceea ce se cuvine subalternilor săi. Prin aceste și alte aptitudinăscute, șeful nostru, cândva Dr. Gheorghe Vilt, cât timp l-am avut în mijlocul nostru și în fruntea noastră, vrednic a fost să se bucure nu numai de stima și de ceea ce e mai presus de de stimă, de dragostea noastră. Și e foarte firesc lucru, ca atunci, când o soarte neînduplecată l-a răpit pe neașteptate pe omul, figura cărufa cu atât apare mai impunătoare, cu cât momentele de față ne îndeamnă mai mult să medităm asupra lui, e foarte firesc, ca sufletele noastre să se umple de o grea mahnire.

Mahnirea ni se potențează când ne gândim, câtă vreme va mai trebui să treacă până învățătorimea să mai dobândească în fruntea sa un astfel de șef.

Opera lui a fost munca grea de consolidare și intrămare a învățământului primar românesc din Cluj și județ. Și în aceste vremuri esecționale, numai o personalitate inzeștrată cu calități ca cele amintite mai sus, ne-a putut picură în suflet acel îndemn de muncă și simțământ de abnegație și devotament, pentru cauza școalei și a culturii poporului, care au dus la rezultatele de care au făcut dovadă în atâtea rânduri, școalele primare românești din Cluj.

Și acum pe proaspetul mormânt, care peste câteva clipe va sălășlui pentru vecinicie moaștele tale, iubitul nostru șef, învățătorii din Cluj, vărsând lacrimi ferbinți, fac o solemnă promisiune, că aducându-și totdeauna aminte de ceea ce ai fost tu pentru ei, îi vor păștră scumpa amintire. Numele tău va fi pronunțat de noi cu o deosebită venerațiune, căci cu noi trăind al nostru ai fost. Poate cât ai fost în viață noi n'am fost în stare să-ți răsplătim, după cum s'ar fi cuvenit, bunătatea ta față de noi. Dar faptele tale numai acolo își pot primi adevărata lor răsplată, unde ai fost chemat de Cel de Sus.

Odihnește în paca suflet blând!

*

În numele studenților fii de învățători, studentul Miron Șerb, spune următoarele cuvinte pline de emoție.

Jalnici ascultători.

În numele fiilor de învățători, cari se adăpostesc în Casa Învățătorilor sub aripile ocrotitoare a fondului „Gh. Lazăr” și în asentimentul lor a tuturor, viu, ca prin cuvintele mele să-și aștearnă în clipele acestea dragostea ce au avut'o, pentru regretatul defunct, precum asigurarea, că în sufletul lor va rămâne neșterse amintirea celui ce trece pragul la cei morți.

Cu fiecare clipă ce se scurge și după fiecare cuvânt ce ne ridică, pământul nu uită să ne recheme spre el, strigându-ne parcă în înfiorarea lui majestate: omule, pământ ești și în pă-

mânt te vei întoarce, căci așa stă scris cu litere neșterse, în cartea vremurilor! Guri negre și adânci se cască în fiecare zi și rând pe rând, azi unul mâine altul, cel bogat ca și cel sărac, mergem spre același loc cu toții. Groapa care ca o hrăpăreață gură stă acum în fața noastră și peste câteva clipe va închide sub lutul ei greu și rece, pe acela scump și neuitat de noi, pe omul muncitor fără prețet, bun și harnic care a fost Doctorul Gheorghe Vilt.

Umilele mele cuvinte nu sunt chemate și nici nu pot să evoce figura iubitelui și neobositului președinte al Fondului „Gheorghe Lazăr”. Prin rostul meu aduc doar la groapa acelui ce se duce dintre noi ca o floare curată prinusul de mulțumită și de durere al studenților fii de învățători.

Prinusul de recunoștință al acelora pentru cari cu o abnegație personală fără margini și cu dragoste nețărnută cel care se duce dintre noi a muncit fără încetare până în zilele din urmă. Și dacă e dreaptă măsura care fără îndoială așa că faptele și bunătatea unui om se cântărește după binele pe care l'a adus semenilor săi atunci neobositul și întâiul președinte al Fondului „Gheorghe Lazăr” care dela preluarea fondurilor societății dascălești și până în ziua de urmă a muncit numai pentru binele învățătorilor și al fiilor de învățător dând burse și alte ușurări și posibilități de a studia și trăi de sigur că a fost un om bun și mult folositor societății. Sufletul lui, asemeni unei poezii ușoare și albe se ridică acum împăcat, de-asupra acestei lumi, împăcat și mulțumit de ceiace a făcut. În sufletele celor ce l'au înțeles omul care trupește se duce dintre noi în îmbrățișarea pământului, dar a cărui muncă a lăsat rod frumos și bun pentru cei de azi și cei de mâine. Cu sufletul cernit de durere în fața groapei care așteaptă să se închidă urnind deasupra unui sicriu scump, studenții fii de învățători pentru cari răposatul a avut o deosebită dragoste, prin rostul meu își exprimă întristarea după cel ce se desparte de noi și aruncă peste scândura închisă un bulgăr de pământ, zicând un creștinesc: fie-i țărâna ușoară.

S'a mai vorbit din partea primăriei orașului și a inspectoratului școlar, arătându-se faptele suferitoare, pe care Dr. Gh. Vilt prin munca și devotamentul său, le-a realizat pe terenul școlii și a învățământului, pe care l-a servit cu abnegație până în ultimul moment.

Viața și opera lui Gheorghe Vilt cu drept cuvânt rămâne o pildă vie, ce trebuie să fie urmată cu tărie din partea tuturor acelora, a căror menire este de a lucra cu stăruință în ogorul culturii unui neam.

Pentru învățătorimea română de dincoace de Carpați, amintirea lui rămâne neperitoare.

Geneza numerelor

Fiindcă în matematică lucrăm numai cu numeri, ne-ar plăcea să știm cum s'au născut numerii și cum, născuți odată, s'au format alții, până la numerii pe cari îi folosește lumea de azi, numeri, cari nu sunt prea vechi.

Dacă am vrea să știm, cum s'au gândit cei vechi, nu trebuie să răsfoim prea mult istoria popoarelor vechi, ci să ne căutăm noi pe noi, că noi purtăm istoria nu numai a noastră, ci a omenirii întregi, în noi.

Un mare învățat grec, care a trăit pe la 400 înainte de Hs., un elev foarte bun și cuminte al vestitului Socrates, cu numele *Platon*, spunea și învăța oamenii, la lucruri bune și frumoase și cerea, ca fiecare om care vrea să știe să judece și să vorbească frumos, să învețe retorica, sau oratoria și geometria. A fost un filosof cum de-atunci încoace n'a fost altul și ce este mai interesant e, că el credea, că omul deja știe multe de toate dela prima licărire de lumină, dar nu știe să le spună, fiindcă nu-și aduce aminte de ele. El credea, că băiatul încă de mic știe tot ce au știut oamenii dinaintea lui, dar încă nu știe cum să-și aducă aminte. Îi vin într'ajutor părinții și așa încetul cu încetul îi aduce aminte să vorbească și să se gândească, iar când e mai mărișor, el ar ști și socoti, dacă ar fi cineva, cine să-i aducă aminte. Este interesantă credința lui Platon, dar deatunci încoace puțini s'au mai gândit la ea. Este adevărat, că de multe ori când copilul începe să știe și să înțeleagă ce n'a mai înțeles până atunci fața, i-se înseninează și par'că și el putea să afle, fără să i-se spună din partea cuiva.

În geometrie, sunt multe lucruri așa de simple și așa de greu de înțeles la început, dar după-ce le-ai înțeles, par'că te scandalizezi, de ce n'ai înțeles mai dinainte, ceea ce se cerea. Și este foarte adevărat. Anumite legi din geometrie ori din matematică, le poate afla fiecare dintre elevii, cari se gândesc, și pentru ei este o mare plăcere aceasta.

Copilul cum se bucură, când vede ceva nou și cum caută să știe tot, ce se poate ști. Dacă îi dai o jucărie, înainte de a se juca cu ea, cearcă să vadă cum este făcută și cercând, o desface și o strică. Și ce supărare pentru mame, că trebuie să le facă din nou. Da așa este. El încă nu se știe *gândi*, oare cum ar fi jucăria și vrea să *vază* cu ochii. Nouă, dacă ni-se dă ceva încă voim să știm *ce* ni-se dă și vom căuta și noi să desfacem lucrul, dar nu cu mâna, ci cu judecata. Jucăriile noastre sunt mai trainice. Și cari ar fi ele? Problemele, acele probleme cari dau atât de lucru unora și cu cari alții, se joacă numai, iacă așa. Am încercă și noi să ne știm juca. Vrem să vedem, cum se fac jucăriile noastre, din ce le facem și ce sunt acele părți, din ce le facem.

Și vrând nevrând, trebuie să ajungem la numeri. Intr'o familie mai numeroasă, pe lângă cei doi părinți, mai sunt și alți membrii, băieți și fete. Și căutând câți membrii sunt în familie, toți știu, că cu fiecare copil, familia crește cu câte un membru și așa, vrând nevrând încep a număra. Dar nu e destul. Trebuie să și știi, ce vezi și cât vezi și așa voind să spui și altora, află ceva, ca să se înțeleagă prin semne ori vorbe. Semnele numerilor sunt cifrele, iar numele lor este diferit. Scrierea cifrelor nu este un lucru prea ușor. Până când s'a ajuns ca o lume întreagă să folosească aceleași cifre, până atunci a trecut multă vreme. Ba și azi sunt popoare, cari folosesc alte semne pentru numeri, decât acelea pe cari le folosim noi. Bunăoară Chinezii și Japonezii nici azi nu scriu cu cifrele noastre, ei au cu totul altfel de semne și mai multe. Grecii deasemenea aveau alte semne, noi le cunoaștem semnele acestea din cărțile vechi bisericești, unde și acum se scriu altcum numerii. Evreii deasemenea folosesc alte semne și vor fi încă și altele, despre care nu se prea ști. În general toate popoarele mai cultivate, folosesc semnele pe cari le folosim și noi pentru scrierea numerilor, adică cifrele, pe cari le-au întrebuițat *Arabii*. Noi mai cunoaștem și cifrele romane, pe cari le foloseau Romanii și pe cari azi nu-le prea folosim.

La aflarea semnelor, a cifrelor trebuie să avem mare grijă, ca să le putem folosi cât de ușor și să le putem ceti cât de repede. Cu cifrele noastre din 10 semne, putem scrie orce fel de număr, mare ori mic, cu altfel de semne, scrierea este foarte greoaie, cum este cu cifrele romane sau grecești.

Pentru Greci, pentru Romani și popoarele vechi, numărul cel mai mic a fost unul. Noi azi știm că avem și un număr mai mic decât unul *zero*, care vrea să spună, că nu este nici un fel de cantitate sau nu-i nimică. Ei nu cunoașteau pe zero, deși Indienii vechi, din India și insula Ceylon, au și folosit cifra zero pentru ca să arate, că nu este nici-o cifră, la sute și zeci, când scriem bunăoară numărul 1002.

Dacă în timpurile vechi se indestuleau să știe, că cel mai mic număr este unu 1 din ce a trecut vremea ei simțeau că le lipsește ceva. Cu numerii dela (1) ori până unde fie un număr cât de mare puteau face toate cele patru operații și ce este mai interesant, cu toate se împăcau, numai cu o operație nu. Si oare care ar fi fost această operație? Adunând două numere depline, sau care cuprindeau un număr întreg de unitați, 18 cărți, ori 561 bani și voind să adune cantități de același fel, ca rezultat, suma era tot un număr, care cuprindea un număr de unitați întregi. La scădere deasemenea, la înmulțire, înmulțind două numere întregi, tot număr întreg ne va eși. Dar nu tot așa este cu împărțirea, cu care nu se puteau împăca. Voind a împărți 12 lei la 3 băeți le era ușor și le plăcea, dacă însă trebuie să dea banii la 5 ori la 8 băeți, atunci de fel nu le ieșea socoteala, cât să dea fiecărui băiat, așa ca toți să fie

deopotrivă împărțaiți. Și vrând ne vrând, a trebuit să se facă și părți mai mici, decât întregul. Dintr'un leu, mai înainte se fac grupe de câte 50 bani, apoi de 25, de 10, de 5 și în fine și de 1 ban. Și de multe ori, nici așa nu puteau eși la cale. Bunăoară să se împartă 100 bani la 3 copii. Este limpede, că nu poate să-i împartă pe toți între cei 3, tot mai rămâne ceva neîmpărțit. Așa apoi au ajuns să aște, că da, trebuie să fie și mai mici decât unul, părți mai mici decât întregul. În fine au venit la ideea să înceapă a socoti și cu acești fel de numeri. Și fiindcă numărarea se face din 10 în 10 și împărțirea unității întregi o făcea din 10 în 10. Împărțirea mai întâi în 10 părți mari, apoi fiecare parte mai mare în alte 10 părți mai mici și dacă aceste părțile erau destul de mărișoare, pe acestea le împărțiau în 10 părți și mai mici, ca să se poată face împărțirea cât de exact. Așa s'a făcut cu toate măsurile pe cari le folosim noi acuma. Metrul, Kg. litrul, leul, apoi măsurile de suprafață și de volum, tot în felul acesta au fost aflate și socotite. Scriind o parte din aceste părți mai mici, trebuia să se aște un nou fel de scriere. Și fiindcă n'ar fi prea ușor să se folosească semne nouă, pentru scrierea părților mai mici decât întregul, au folosit aceleaș cifre, dar spre deosebire între cifrele cari ar însemna partea întreagă și cifrele cari ar însemna partea mai mică decât unitatea, se pune un semn, virgula. Acestor numeri scriși în acest fel și fiindcă părțile sunt făcute numai din 10 în 10, le zicem *numeri zecimali*, dar întrucât exprimă și părți mai mici, frânturi din un întreg, li-se mai zic și fracții zecimale.

Ei, dar o cantitate, o pâine ori o lungime, se poate împărți și în alte feluri de părți, nu s'ar mai putea scrie exact cu fracții zecimale. Bunăoară o treime, sau două treimi, sau o șeptime, cu greu s'ar putea exprima cu număr zecimal; de aceea s'a simțit trebuința și de așa fel de fracție, prin care să se poată scrie ori ce fel de părți, ori cât de mici și ori cât de mari față de un întreg. Așa s'au format, fracțiile comune, ordinare, în cari se cuprind și toate fracțiile zecimale. Pentru scrierea fracțiilor ordinare ne folosim de aceleași cifre, dar scrise în alt fel, despărțite printr'o linioară, înțelegându-ne că numărul de sub linia de fracție arată, numește în ce fel de părți se împarte ceva, este numitorul fracției, iar numărătorul, numărul scris deasupra linioarei, spune câte părți de acestea se iau. Prin urmare, ajungem la un alt soi de numeri pe lângă numerii întregi. La numeri fracționari cu cari apoi vrem să lucrăm să facem toate operațiile, făcând legi de lucrare, legi cari să nu se deosebească prea mult de legile bune pentru numerii întregi. Și așa fel am ajuns să ne împăcăm și cu operația împărțirii și putem spune, că aproape în tot deauna, putem spune, cât este de mare un număr, putem împărți și număr mare cu număr mic și număr mic cu număr mare. Ba ce e mai mult, cu ajutorul fracțiunilor, putem să scriem un număr în nenumărate feluri, cu alte cifre, dar având aceeaș valoare.

Noțiunea fracției cuprinde în sine ideea împărțirii în părți egale, indiferent ce am împărți. Se poate face o legătură strânsă între fiecare număr și o cantitate geometrică. Așa bunăoară 34 poate însemna o lungime de 34 m., ori cm. și făcând câtul acestui număr prin altul, ajungem la împărțirea acestei lungimi prin o altă lungime. În caz că lungimea luată ca unitate se cuprinde de un număr exact de ori, fie întreg, fie zecimal, atunci spunem că lungimile sunt comensurabile, adică să pot măsură. Măsurarea nu cere ca măsura să fie mai mică, decât lungimea de măsurat. Indiferent cum se face măsurarea. Dacă într'un fel măsurarea dă un cât exact și în al doilea fel măsurarea va da tot un cât exact, dar diferit de valoare. Iar în caz că lungimea luată ca unitate nu se cuprinde de un număr definit de ori în lungimea de măsurat, atunci aceste două lungimi nu se pot măsura, sunt incommensurabile. Deasemenea și numerii, cari reprezintă lungimile aceste sunt incommensurabili, adică unul nu se poate exprima prin un produs de al celui alt, nici prin un număr întreg, nici număr zecimal.

Pentru fiecare fracție, nouă ne place a cunoaște și valoarea ei exprimată prin numeri zecimali. Și în multe cazuri aceasta nu se poate face chiar și din pricina că divizorii lui sunt numai 5 și 2 și numai dacă din numitorul fracției, prin o înmulțire cu un număr convenabil pentru forma puteri egale ale factorilor lui 10, fracția ordinară este mai perfectă și numerii fracționari ne dau avantajii foarte însemnate în diferite operații și probleme.

Necesitatea ne duce și mai departe. Sfera numerilor să lărgițe tot mai mult. Sfera numerilor întregi cuprindeă numai numerii întregi, dar pe toți. Numarul lor este infinit de mare, fiindcă nu se poate spune, care este numarul cel mai mare. Ori ce număr mare ne-am închipui, decât el se poate forma un altul și mai mare. Dar aceasta sferă, ni-se pare prea mică. Între doi numeri întregi se află alți numeri, cari sunt mai mici, decât unul și mai mari, decât celalalt. Și între orice doi numeri, fie ei cât de mici, există încă o infinitate de numai cari se bucură de proprietatea că este între doi numeri cât de apropiați de el. Prin aceasta sfera s'a lărgit forte mult. Așa între oși 1 sunt toate fracțiile ordinare subunitare, cari se pot exprima prin numeri zecimali și fracții de aceste mai mici, decât unul sunt nenumărate. Așa că ideea de cantitate și de mărime a numărilor se îmbogațește tot mai mult putând distinge cât de bine că între 3 numere a_1 , a_2 , a_3 , se poate stabili o legătură de mărime a_1 , a_2 , a_3 , adică a_1 mai mic, decât a_2 și mai mic, decât a_3 , așa că a_2 este între aceste două numere. Între două numere consecutiv întregi numai există nici un număr întreg până când la două numere fracționare consecutivitatea nu se poate stabili, fiindcă ori cât de apropiate ar fi unul de celalalt, între ei mai există și alți numeri.

Și nici în sfera aceasta îmbogățită cu numeri fracționari, nu s'a îndestulit inteligența omenească. Pentru toate lucrurile și fenomenele din natură, este o urmare firească o consecutivitate, care spune că a fost, este și eventual va fi. Dar față de azi, momentul de acum, un fenomen, este în trecut și va fi în viitor. Orice fel de mișcare nu se face numai într'un sens, ci cel puțin în două sensuri. Și alte multe ne îndreptățesc a preciza și a complectă și mai mult sfera noțiunii de număr, căutând un mijloc de a-i referi la ceva număr. Și în acest înțeles numărul zero, care până acum nu a jucat rol atât de însemnat, el este un punct de plecare, pentru definirea unor altfel de numeri.

Pentru numeri, zero s'a ales ca punct de plecare, considerat ca cel mai mic dintre numeri; dar dela orice punct de plecare fie la numere, fie la o dreaptă, sensul este diferit, direct și invers. Și fiindcă numărul cel mai mic, întreg este zero, se pot închipui și sunt numeri, cari sunt și înainte de zero, după cum un eveniment s'a petrecut în trecut, fără să fie acum în prezent. La termometrie, deasemenea se ia ca punct de plecare punctul de înghețare, gradul zero și o temperatură mai urcată se exprimă prin numeri tot mai mari ca zero, dar în caz că temperatura este sub zero, se exprimă tot prin numeri întregi, mai mari ca zero, dar în sens invers. Pentru a arăta sensul unui număr în raport cu zero, înaintea fiecărei cifre se pune câte un semn + sau —, după cum numărul este deasupra lui zero, ori de desupt. Mai corect, se reprezintă șirul numerilor pe o dreaptă, pe care luăm un punct de plecare, zero. Și vom spune că pentru fiecare număr la dreapta lui zero, găsim numerii, cari arată depărtarea de locul de plecare de origină, de zero, cari se vor deosebi de toți numerii din direcția contrară a dreptei, cari vor reprezenta tot depărtări față de zero. Ne înțelegem, să spunem că numerii din dreapta lui zero, adică progresând punct de plecare, sunt numeri pozitivi, iar numerii din stânga lui zero, un fel de numărare tot înainte, dar mergând îndărăt, sunt numeri negativi. Prin introducerea numerilor negativi, sfera numerilor s'a dublat, pentrucă fiecărui număr pozitiv, îi putem afla un număr negativ în valoare egală, dar în sens invers de mișcare.

Așa că văzând un număr, nu ne vom îndestuli numai cu unitățile ce le cuprinde, ci vom căuta să știm și poziția lui între numărări pe cari îi avem. Când considerăm numai valoarea însași, adică numai unitățile, pe cari le cuprinde un număr, atunci spunem că știm cât este *valoarea lui absolută* și se pune între două liniuțe paralele și perpendiculare. Bunăoară 5 poate să fie +5 ori — 5, iar valoarea lui absolută este (5), ceace însemnează numai unitățile pe cari le cuprinde. Numerii negativi erau necesari, fiindcă prin ei se poate face rezolvirea problemelor de scădere în caz că numărul din care se scade este mai mic, decât numărul scăzător. În cadrul numerilor pozitivi această problemă rămâne nerezolvită. De ex. $3 - 4 = -1$. Ceace însemnează că

având trei unități spre dreapta și patru unități spre stânga, este de sine înțeles că vom avea un rest de-o unitate spre stânga. Și în cazul când se consideră locul punctelor pe o dreaptă, rezultatul este foarte evident. În sensul negativ fiind mai mare distanța, diferența celor două distanțe nu poate să fie pozitivă, ci negativă. Aplicarea numerilor luați în ambele sensuri este foarte variată. Este o ușurare foarte mare, nu numai de exprimare, ci și de calcul. Trebuie însă că și acești numeri să se supună legilor permanente a operațiilor, adică operațiile să poată fi aplicate și asupra lor. Numerii negativi, cuprind pe toți numerii formați până acum întregi, fracții ordinare și zecimale și deosebirea între ei, nu va fi de valoare, ci, numai de înțeles.

Spiritul omului nu se îndestulește numai cu atât. Vrea ca a tot felul de probleme, cari ni-se pun, să fie rezolvite. Scăderea ne-a dat numerii negativi; împărțirea numerii fracționari. O altă operație, potențarea, ne va da un nou fel de numeri despre cari nu prea avem cunoștință.

Rezolvind egalitatea $X^2=p$, valori pentru X vor fi evident două, una pozitivă și una negativă, dar numai în cazul, când p este un pătrat perfect, fiindcă ni-se cere ca p să ne dea valoarea pătratului lui X . În puține cazuri, problema se poate rezolvi în cadrul numerilor întregi. Tot puține sunt cazurile, când se poate rezolvi în cadrul numerilor fracționari și sunt multe cazuri, când nu vom găsi nici număr întreg, nici fracționar, care ridicat apoi la pătrat, să ne dea valoarea lui p . În aceste cazuri avem de aface cu numeri pe cari, poate nu vom ajunge să le cunoaștem adevărată lor valoare, ci numai cu o aproximație, care poate să fie cât de mare. Exemplu tipic este ecuația $X^2=2$, sau $X=\sqrt{2}$ să se afle un număr, care ridicat la puterea a două să ne dea 2. Cercetând cu judecata, vom ajunge, că deși este între 1 și 1,5, oricât de departe am merge cu preciziunea, nici odată nu vom ajungem, ca să aflăm un număr, care ridicat la pătrat să fie 2. Acești numeri, cari nu se pot calcula exact, se numesc numerii *iraționali* și pot să fie și ei pozitivi ori negativi. Ei complectiază foarte mult sfera numerelor noastre, cari sunt raționali, fiindcă numărul irațional nu este nici întregi nici fracție, ci este număr care se supune mai anevoie principiului permanenței operațiilor lor. Iraționalitatea unui număr, se poate exprima prin *radical*, care poate avea orice putere. Sfera nu este și mai bogată și vom vedea, că și așa, par'că ni-e este prea strâmtă, și căutăm să dăm și de alți numeri, tot atât de necesari, dar mai greu de cunoscut și de delinit. Numerii iraționali au fost definiți de matematicianul Dedekind și felul de definiție, servește de bază matematicii superioare.

At. Popa,

Vizita unui European într'o școală primară rurală din China.

China e de nou la ordinea zilei în presa cea mare europeană. Țara aceasta, care are o populațiune mai mare decât ori care alt stat de pe fața pământului, e sguđuită de mulți ani de revoluțiuni, cari nu se mai termină. Acum și-a aruncat și bolșevismul rusesc ochii asupra, ei în speranța de-a o înebuni de-a binele și de-a o bolșeviză. Dacă le va succede conducătorilor bolșevici din Rusia lucrul acesta, ei sunt siguri că în tovrărașia sutelor de milioane de Chinezi, vor nimici cultura creștină-europeană, înlocuindu-o cu animalismul dominant acum în Rusia. În Europa se ridică deja voci, cari atrag atenția asupra primejdiei „galbene”, care ne amenință.

Un European a fost invitat de un înalt funcționar chinez să viziteze școala primară rurală, unde acesta făcu-se, o parte din ani lui de școală. Cele relatate de călătorul european, sunt destul de interesante, ca să merite un extras și în revista noastră.

Ajungând în fața unei case vechi de zid, văd deasupra ușei o înscricțiune chinezească compusă din trei semne, pe cari le talmăcește Chinezul cu „Hala, în care ne deprindem la răbdare”. Acesta e numele școlii din comuna Nan Yüen. Intrebând, cât timp durează anii de școală ai unui elev chinez, funcționarul răspunde, mirat de o astfel de întrebare, „până când știe tot”. Apoi îmi povestii, cum a intrat la etatea de patru ani în școală acesta și și-a făcut ultimul examen la etate de șasezeci și trei de ani!

Intr'aceea se aude din școală o larmă asurzitoare, dar egală de voci de copii, care crește când se deschide ușa și iese invățătorul, ca să ne primească. Salutarea se face prin închinăciuni adânci și numeroase. În fine, invățătorul ne conduce într'o sală îngustă, nu prea luminoasă. În aceasta stau copiii lângă băncile lor și-și strigă lecțiile nesfârșite, fără să se sinchisească de cele ce se întâmplă în jurul lor. Nu pot înțelege, cum se poate învăța ceva cu astfel de strigăte, mi s'a spus însă, că puterea de memorie a Chinezului întrece în urma acestor deprinderi, cu mult măsura, nu obișnuită, ci peste tot admisibilă. Vocile să leagănă ca valurile încoace și încolo. Când țipă băeții din băncile dinainte mai tare și cei dindărăt și-le potolesc, apoi încep acestia și întrec pe cei dintâi. Vocile elevilor se aud până departe în sat. Dar într'un colț al salei văd câțiva copii, muți în genunchi, pe niște saci cu scoici mici, ascuțite, ca pedeapsă pentru neatențiune. Făceau o mutră foarte intristată, căci cine știe decând apăsau cu genunchiilor pe ascuțișurile scoicilor, ceea ce e foarte dureros.

Invățătorul se așezase într'aceea pe catedră și privia, din dosul unor ochelari uriași, cu multă asprima asupra elevilor,

căci vai de băiatul, care va face o față veselă! „Lemnul putrăd nu se poate sculpta”, strigă amenințator către un băiețel, care îndrăznise să-și întoarcă privirea spre noi. Proverbul întrebuițat e din comoara înțelepciunii lui *Confucius*.

Se face liniște și un elev iese, la ordinul învățătorului, afară, se așează cu spatele spre noi și începe să spună ceva pe dinafară. Felul acesta de recitare se numește în China „a ști în dosul spinării”, fiindcă lecțiile se spun totdeauna cu spatele către învățător. Elevul torăe ca un ciasornic și mi se părea, că n'o să mai termine. Însfârșit se oprește dintr'odată și se întoarce cu fața spre noi. Din fericire a terminat-o cu memoria. Învățătorul privește mândru în jurul său. Se 'nțelege, că nu am înțeles nimic din cuprinsul celor spuse, dar dl Yong ne lămurește, că e „clasa trimetrică” întâia carte, care se învață în școală. Sunt nouă sute doi ani, decând un învățător a scris cartea aceasta pentru școala lui particulară și abia se va mai găsi o carte, care să fie imprimată atât de adânc în memoria a milioane de oameni. Fiecare propoziție din ea se compune din trei semne și începe cu următoarele: „Oamenii sunt din fire buni. — La origine sunt toți oamenii egali. — Prin influența vieții devin deosebiți unii de alții”.

Rugat, dl Yong vorbește mai departe despre metoda chineză de învățământ: După „clasa trimetrică” elevii trebuie să învețe de rost un tablou de o sută de nume. Apoi urmează vestitele „patru cărți”, cari sunt; „Malecte confuciane”. „Studiul cel mare” „Învățătura despre rău”. „Operele lui Mancius”. Și așa mai departe și mai departe, până s'au înmagazinat toate cele treisprezece opere ale poezilor clasici, în „burtă”, care e considerată ca reședință a inteligenței. Se 'nțelege, că e nevoie de munca multor ani, pentrucă cineva să poată memoriza numărul acesta mare de volume. Se 'ntâmplă uneori, de băeții știu deja pe dinafară „cele patru cărți”, fără să li-se fi explicat mai întâiu „clasa trimetrică”, cu care începe studiul lor, pentrucă elevii învață numai pe dinafară, fără să cunoască înțelesul propozițiilor. Cât timp se află copilul în starea aceasta de neștiință, e „un porc în pădurea întunecată”. A instrui un începător se numește „a instrui întunerecul”, iar începerea lămurii se numește „aerisirea întunerecului”. Învățătorii chinezi afirmă, că și cei mai inteligenți elevi abia pot înțelege a suta parte din ceea ce învață pe de rost.

În China s'a socotit totdeauna mare greșală a nu fi în școală cu multă asprime. Felul sec de studiu, nu produce mult interes la elevi, iar învățătorul nu poate oferi nici o variație. Dela elev se cere numai atențiune și aceasta o câștigă în cursul anilor la perfecție. Pentru ceice nu-și dau seamă de aceasta la începutul învățătorii lor e un singur mijloc probat: bățul de bambus, întrebuițarea căruia e nelimitată și adeseori însoțită de adevărată cruzime.

Învățământul durează într'o școală chineză de dimineața până în amurgul serii. Iarna, vara nu e nici o variație în instrucția monotonă și abia în jurul anului nou e o vacanță de câteva săptămâni. Numai la țară, unde e nevoie de copii la munca câmpului, se închid adeseori școlile în timpul secerăturii. O parte a timpului se întrebuințează cu pictarea semnelor de scris, dar semnele clasice învățate în școală sunt în cele mai multe cazuri deosebite de cele întrebuințate în viața de toate zilele, așa că nu sunt de nici un folos practic. Vechiul învățământ chinez din școală, urmărește numai și numai scopul de-a putea da anumite examene prin teze literare prescrise.

„Cum învață copiii aritmetica?” am mai întrebat pe dl Yong. Mi a răspuns, că elevii nu învață materia aceasta în nici o școală. Celce vrea să știe ceva din aritmetică, trebuie să vadă singur, cum poate ajunge la cunoașterea ei. De regulă se învață în prăvălia unui negustor sau prin ore particulare. Și cu toate acestea, Chinezii sunt cunoscuți, ca adevărați măestrii într'ale matematicii.

În școlile primare rurale din interiorul Chinei s'au produs până acum, în ciuda multelor revoluțiuni, puține schimbări, așa că și acum se învață ea acum o miie de ani. În școala, unde am asistat, s'au introdus și unele materii moderne. Câțiva elevi aveau să se producă din ele în fața noastră. Învățătorul începe să întrebe. Elevii răspund îndată, dar eu nu-mi pot da seamă, de răspunsurile auzite. Dintr'odată imi par unele silabe cunoscute. Totul sună chinezește, pare a fi însă altă limbă. Atunci întreb pe domnul Yong: „În ce limbă vorbesc acum copiii?” De pe fața tovarășului meu înțeleg, că m'am blamat rău cu întrebarea mea. Spre marea mea mirare aud, că elevii vorbesc limba, în care vorbiam și noi, adică englezește. Cum se va înțelege un Englez cu Chinezii, cari vorbesc astfel, nu pot ghici.

În sfârșit plecăm, după ce am mulțumit învățătorului. Nici unul dintre bravii elevi, nu a îndrăzit, să-și întoarcă fața spre noi, când am eșit. Dar eu mi-am zis, în sufletul meu: „Ce fericiți sunt copiii noștri, că învață după un alt metod!”

Com. de V. L.

Avis.

Subsemnata, pierzând Titlul provizori No. 329 despre una acție emisă de „Banca Învățătorilor” societate anonimă Cluj, îl declar de nul, în mâinile ori cui s'ar afla acela.

Turda, la 25 Septembrie 1925

Maria Cadar

Publicăm adresa secției Cluj, pentru a da prilej și celorlalte organizații ale Asociației noastre, să-și spuie cuvântul în ce privește funcționarea cât mai perfectă a subsecțiilor și secțiilor județene.

Copie

după adresa No. 14 din 10 Dec. a. c., a președintelui secției Cluj, către Comitetul central al Asociației învățătorilor din Ardeal.

DOMNULE PREȘEDINTE.

Prin votul adunării generale ținută, la 3 Sept. a. c. la Cluj, am fost ales președinte al acestei secții. Am primit această în sarcinare contând pe spiritul de jertfă al câtorva colegi și îndeosebi a d-lor președinți ai subsecțiilor, cari zi de zi lucrează pentru întărirea organizației noastre, chemată a ne apăra drepturile, a ne ridica prestigiul și a ne fi pavază în toate împrejurările grele prin care trece taguna învățătorilor.

Ca să putem ajunge scopurile pe carile urmărim mi-se cer între altele două lucruri :

1. Fiecare învățător să fie pătruns de *spiritul de solidaritate* de breaslă. Cei mai convinși, luptători, de prima linie. să îmbărbăteze și pe colegii mai „lăsători”, căci dacă vom fi bine închegați în secțiile județene, Asociația noastră va câștiga în ochii tuturor, cari ne urmăresc, fie ca prieteni, fie ca dușmani.

1. Orice asociație este tare, dacă și mecanismul și tehnic funcționează cât mai perfect.

Atât secția Cluj, cât și alte secțiuni ale Asociației din Ardeal au suferit din această cauză.

Pentru a curmă acest rău, comitetul secției Cluj, în sedința dela 20 Oct. a. c. a luat mai multe hotărâri, pe cari le va înfăptui în măsură, ce va dispune de fonduri și timp’

1. Președintele secției și membrii din comitetul secției, vor lua parte la ședințele subsecțiilor.

2. Fiecare secție județeană, să aibă un registru în, care să fie trecuți toți învățătorii titulari, obligați a fi membrii, împreună cu taxele pe cari le-au plătit. Pentru uniformitate, comitetul central să tipărească registre pentru toate secțiile, dând instrucții cum să se facă contabilitatea taxelor încasate.

3. Fiecare învățător, să primească o carte de membru din partea secției județene, membrii noi și statutele.

4. Incadrate de un chenar frumos, să se tipărească tablouri, pe județe, cu numele învățătorilor morți în războiu. Ele vor fi așezate în cancelariile școalelor din județ.

5. Numele învățătorilor titulari, cari nu plătesc taxele către Asociație. după ce li-s’au făcut cuvenitele provocări, să fie afișate în cancelariile școalelor primare din județ, ca unii, cari lucrează contra intereselor urmărite de Asociație.

6. Se va cerceta plata cotizațiilor de către membrii secției începând cu anul înființării Asociației. Pentru anii 1919/20, 1920/21, 1921/22 taxa a fost de 5 lei anual (dintre cari 2 pentru Comitetul central) iar pe anii 1922/23,, 1923/24 și 1924/25 câte 20 (dintre cari 10 lei pentru Comitetul central).

7. Pentru a regula funcționarea suubsecțiilor, din secția Cluj, am decis:

Fiecare președinte al subsecției, care am dori să fie cel mai inimos coleg din centrul plasei, va ține un registru în care va trece toate rapoartele, procesele verbale și tablourile despre taxele încasate.

Casierul, va trimite însoțite de un tablou, taxele primite dela membrii, iar pentru eventualele cheltueli împreunate cu corespondența (hârtie, plicuri, posta) va da o *notă*, în care va specifică felul cheltuelilor. La secție, trebuie să ajungă toți banii în casași cu taxe dela membrii, pentru cari se vor da membrilor chitanțe.

Subsecțiile, cari au oprit o parte din taxele membrilor, vor justifica întrebuințarea lor, căci casierul secției județene este obligat a vărsa o parte din taxe la Comitetul central, Cotizațiile fiind destul de mici, dacă din ele se opresc și pela subsecții, atunci biroul secției nu poate face față cheltuelilor curente.

8. Membrii cari se disting în reorganizarea secțiilor, să fie propuși de către Comitetul central, adunării generale, ca să fie proclamați *membrii fondatori* ai Asociației noastre.

Președintele secției Cluj

Const. Iencica

*

Pentru membrii și președinții subsecțiilor din organizația Cluj, hotărârile cuprinse în adresa No. 14 sunt obligatorii.

Președintele secției Cluj.

Din metodică Aritmeticeii.

XI.

Probleme aplicate.

Aplicarea cunoștințelor de Aritmetică la viața practică, e cu puțință numai când acestea sunt cât de cât sigure. Așa, că îndată ce elevii nostri pot să facă cu oarecare siguranță, dar fără intuire, probleme de adaugere, scădere etc., dăm probleme aplicate. Aceasta nu însemnează însă, că problemelor de felul acesta avem să le împăcăm câteva minute la finele orei. Dimpotrivă, ele trebuie să reclame, oră de oră, o parte esențială a timpului de instrucție.

Sunt învățători, cari văd în problemele aplicate (anul întâiu de școală) o pierdere de timp, pentru că ele se rezolvă mai încet.

Dar tocmai decurgerea aceasta liniștit a ideilor copilului, formează și ea partea prețioasă în socotituli aplicat.

Să nu uităm, că dând și rezolvind de mai multe ori probleme seci (d. ex. $1+2$, $2+2$, $4+2$ etc.) rezolvirea lor ajunge să rezulte la repețirile dese, din reminiscențe de *sunete*. Afară de aceea, toate problemele și noțiunile aritmetice ajung, să se rupă de temelia lor materială, firească: de intuiție. În spiritul copilului, cunoștințele aritmetice ajung să fie o știință *izolată*, fără viață, fără interes, și ajung să fie o povară, care se adaogă la alte chinuri ale vieții școlare.

Socotitul aplicat ține fantazia micuților mereu în activitate, le deșteaptă interesul și îi obișnuiește să facă deprinderi în viața lor zilnică cu ceea ce știu din Aritmetică. Ei privesc lucrurile și întâmplările încunjurătoare cu ochii deprinși matematiceste. Un copil, care nu rezolvă probleme aplicate sau numai rar, aude numai, că „bate” cîșul, că pe masă sunt farfurii mici și mari etc., celalalt însă aude, că a bătut „șapte”, vede pe masă „trei farfurii mari și patru mici, cu totul șapte farfurii” etc. Al doilea e deci mai *activ*!

S'au găsit și unii metodicieni, cari cer ca aritmetica să fie tratată incidental în cursul învățămîntului întreg. Învățămîntul să-l ducă pe copil în *viață* și să-l facă să intueze și să experimenteze. Adevărat, că viața ne învață dar viața nu e învățămînt. Ceea ce face viața numai incidental, este în învățămînt scop. Viața ne aduce experiențe, învățămîntul însă e o experiență *concentrată*. Dacă am lăsa aritmetica să se piardă în învățămîntul integral, s'ar face cu neputință succesiunea firească în contunirea aritmetice. Socotitul e, la urma urmelor, o *dexteritate* și dexteritățile reclamă o tratare gradată. Nimeni nu va cânta să câștige dexteritate la cântatul din violină alegând astăzi o melodie populară, mîne o compoziție de a lui Enescu, poimîne deprinderi pe o singură coardă. Vom face deci aritmetică în ore sau semi-ore deosebite, dar vom porni dela *concret* la *abstract*, ca să terminăm cu *aplicat*,

La alegerea problemelor aplicate, trebuie să ținem socoteală de anumite reguli. Înainte de toate, problemele să fie alese din cercul de cunoștințe al copilului. De aceea învățătorul tinăr va trebui să se intereseze de cele ce se petrec în cercul de viață al copiilor. Aceasta cu atât mai vîrtos, în cât observăm mai des, încă din școala de aplicație, o dispoziție pronunțată spre abstracțiuni, generalități, la candidații de învățători. De aceea învățătorul să asculte, despre ce vorbesc copii între ei, ce fac acasă și să dea atențiune și terminologiei locale, sau copilărești.

Problemele aplicate, să mai fie și *naturale*, să corespundă adevărat faptelor și întâmplărilor reale ale vieții. Nu se potrivește de exemplu cu experiența zilnică a unui copil, o problemă de felul acestea: „Un copil cumpără doi bureți, fiecare costă 4 lei,

cât trebuie să plătească?" Problema are o valoare redusă, pentru că abia de se va întâmpla vreodată, ca un copil să cumpără deodată doi bureți. O altă greșală a făcut învățătorul dela o școală urbană din nainte de război, căci nu s'a informat de mai înainte de prețul de localitate. El a dat problema următoare: „O franzelunță (jimblă) costă 5 bani (fileri), cât costă două?" Răspunsul a fost: 7 bani! Învățătorul s'a mirat de acest răspuns, dar pe nedrept, căci în localitate, trei franzeluțe costau 10 bani, două 7 bani.

Orice problemă aplicată trebuie să cuprindă o cauză fi: ească pentru rezolvire. Lipsește, de exemplu, orice motiv imediat și serios pentru adunare în problema acesta: „Nicu și Maria stropesc în grădină; Nicu a vărsat două cănițe de apă, Maria trei, câte a vărsat amândoi?" Dar să formulăm problema în felul acesta: Mama a poruncit lui Nicu și Mariei să stropescă în grădină; Nicu întreabă: câte donițe să turnăm pe straturi? Mama îi răspunde: șase. Nicu a turnat două, Maria trei. Terminat-au ei cu stropitul?" Acum trebuie să adune și să facă și scădere.

Învățătorul să și varieze problemele. Să le iee din diferite grupuri de inturție și să nu silească pe Ioan să economisească în fiecare oră de aritmetică câți va lei sau pe Ghiță să „capete atâtea și atâtea mere". În cazul acesta, problemele aplicate își perd gustul și devin niște probleme seci. Aceasta înseamnă însă, că învățătorul să sară mereu dintr'un cerc de noțiuni în altul. Dimpotrivă, în una și aceeași oră să alegă probleme pe cât e posibil din același cerc de situație, dar variindu-le. Se poate face încercarea de-a le grupă într'o unitate mai mare, d. e. problemele din cursul unei zile, în casa părintească.

Pentru a învioră cât mai mult învățământul din aritmetică în clasa întâia, învățătorul va face bine, dacă concretizează și persoanele. Nu va zice deci „un copil", ci va spune, că „Dumitru" sau „Anica" — dar un Dumitru sau o Anică, cari sunt în școală — sunt cei cuprinși în problemă.

Ca încheiere mai accentuăm încă odată, trebuința de-a face cât mai multe deprinderi cu banii întrebuințați zilnic și de elevi, la noi piesele de unu și de doi lei, de acea mai recomandăm încă odată facerea acestor bani din carton.

Cu cele spuse până acum: „Din metodica Aritmeticei" am terminat ceace am vrut să spunem în legătură cu predarea Aritmeticei în anul întâiu sau ca să rămânem pe lângă Programa analitică a noastră, în ciclul numerelor dela 1—20. Trătând acest ciclu cât mai temeinic și mai rațional, ne ușurăm foarte mult predarea Aritmeticei dela 20 în sus.

In ziua de Crăciun.

Piesă 'ntr'un act.

Persoanele.

Gheorghe	}	frați		Ion, copil de servitoare Mai mulți copii
Mihai				
Ileana				
Maria				

Scena reprezintă un antru mare. Un pom de crăciun în stg. pl. III. Uși laterale și în fund. Fondalul o stradă înzăpezită.

Scena I-a

Gheorghe, Mihai, Maria, Ileana, Ion, mai mulți copii, cu puști pe umăr, afar' de Gheorghe care are sabie și cască militărească. Ceilalți caschete din hârtie.

Cor ostășesc.

I.

Gornoști și toboșari
Ai României-Mari
Cântați, cântați, cântați
Căci noi sântem soldați.

II.

De s'o 'ntâmplă ca noi
Să mergem la război
Pe dușmani t-om strivi
De cum se vor ivi

Refren.

Căci Românul pentru țară
Sufletul și-l dă cu drag.
Vitejia-i n'o să piară
De-al nevoilor șirag
Căci oricând el o să moară
Pentru Rege, Neam și steag

II.

Gheorghe : Stâng, drept, stângu.

Cor ostășesc

Sub falduri de drapel
Sub gloanțe și oțel
Vom triumfa soldați
De glori 'n cunună.

Ce-am luat la Mărășești
La Tisa, Olt, Oituz.
Soldate să-l păzeși
Prin lege și obuz

Ram plata plam

Refren.

Căci românul pentru țară
Sufletul și-l dă cu drag
Vitejia-i n'o să piară
De-al nevoilor șireag,
Căci ori când el o să moară
Pentru Rege, neam și steag.

Gheorghe ; Regiment stai. Mă Ioane mă, ține nasul în sus și scoate pieptul în afară.

Ion ; Scos Dle ghinăral.

Gheorghe : genărar, se zice bă.

Mihai : Ba, ginărar, nene.

Gheorghe : Vorba.

Mihai : Nene, de ce dai?

Gheorghe : Pentrucă-s general, d'aia.

Maria : Păi, ginărarii bat?

Gheorghe : Trebuie să bată. Tata cum ne bate și nu e decât maior.

Mihai : Iar noi nu suntem soldați.

Ileana : Ba suntem, pentru că avem pușcă și tobă.

Gheorghe : Suntem soldați, dar nu de adevărat, numai eu sunt General adevărat, pentru că am sabie și chipiu. Mă Ioan mă, nu mișca.

Ion : Nu mișc.

Gheorghe : Să taci când vorbești cu mine!

Ion : Tac.

Mihai : Nene, Ion mi-a spart toba.

Ion ; Nu eu.

Mihai : Ba, el.

Gheorghe : Cum ai spart toba, bă ?

Mihai : Uite, cum s'a spart.

Gheorghe : Cum îndrăznești să spui, că nu-i spartă ?

Ion : Spartă e, dar nu eu am spart-o.

Gheorghe : Dar cine, mutu ?

Ion : Ba, Mihai!

Mihai : Nene, minte.

Gheorghe : S'o plătești.

Ion : Dacă nu sânt vinonat.

Mihai : Ba e, căci el m'a 'nvățat, să bat tare cu bețele.

Ion : Altfel am zis.

Gheorghe : S'o cumperi.

Ion ; Îi dau trompetu meu.

Mihai : Nu vre'au trompet. Moș Crăciun mi-a adus tobă și vre'au să am ce Moș Crăciun mi-a adus.

Ileana : Are dreptate (copii aprobă)

Gheorghe : Lasă Mihai, o să-i oprească tata din leafa mame-i.

Ion : Mama nu-i vinovată.

Mihai : Ești tu.

Ion : Nici eu.

Ileana : Ne mai jucăm de a soldații ?

Gheorghe : Nu, pentru că m'a supărat Ion.

Ileana : Să nu ne mai jucăm cu Ion.

Mihai : Da, așa e (copiii aprobă).

Gheorghe : Ioane, treci la colț.

Ion : Trec, deși nu am făcut nimica.

Gheorghe : Cine vrea nuci ?

Copii : Eu, eu, eu.

Mihai : Nene, lui Ion să nu-i dai.

Gheorghe : Nu-i dau. Mă Ioane, tu știi de ce avem nuci ?

Ion : Pentru că v'a adus Moș Crăciun.

Mihai : Ție de ce nu ți-a adus ?

Ion : Moș Crăciune nu vine la copii săraci.

Gheorghe : Dacă ai fi fost cuminte, ar fi venit.

Ion : N'am făcut rău la nimeni, iar în clasă sânt al doilea,

Marie : De ce nu ești întâiul, Ioane ?

Ion : Pentru că Domnul Gheorghe e întâiul.

Mihai : Invață mai bine, d-aia.

Gheorghe : Mă, pismuești ?

Ion : Nu.

Gheorghe : Spui din gură, nu din suflet.

Ion : Zău nu. Și nici nu aș vrea. Dacă nu erați, mama și cu mine, muream poate de foame. Maica s'ar fi găsit loc cu un copil în toilul iernii.

Mihai : D'aia mi-ai spart toba ? (Copiii aprobă.)

Ion : Am s'o cumpăr.

Mihai : Ai bani.

Ion : N'am.

Mihai : Dacă n'ai, cum ai s'o cumperi ?

Ileana : Poate o fură. (Copiii aprobă.)

Ion (tare) : Noi sântem cinstiți. Cine fură, ajunge în pușcărie. Și eu nu vreau să fiu hoț.

Ileana : Dar ce vrei să fi ?

Ion : Tâmplar.

Ileana : Oleu, tâmplar. (Copiii fac haz).

Ion : Da, tâmplar, pentru că meseria este brățară de aur. A fi meseriaș, nu e o rușine. Și Sfântul Iosef a fost tâmplar și nu a pismuit pe nimeni.

Gheorghe : Ioane, ia întrebă pe mama-ta, dacă tata doarme ?

Ion : Da . . . mă duc (iese).

Gheorghe : Băieți, mergem la ghiată ?

Băieții : Da, mergem.

Mihai : Merg și eu.

Gheorghe : Nu se poate. Dacă tata nu doarme, nici eu nu mă duc. Doarme Ioane ?

Ion (întând) : Da.

Gheorghe : Să ai grije de copii, ai auzit ?

Ion : Da.

Scena II-a.

Ion, Mihai, Ileana și Maria.

Maria : Ioane, Mama ta, te bate ?

Ion : Nu, Maica e bună.

Maria : Și mama mea e bună.

Ileana : Și tăticu e bun.

Ion : Eu, n'am țată.

Ileana : Tu n'ai tată ?

Ion : Nu, Tata a murit în război.

Maria : E rău fără tată ?

Ion : Da, e foarte rău. De câte ori vine Dl. Maior acasă și vă sărută, mi-aduc aminte ca prin vis și de tăticu meu. Și el mă sărută când venea acasă. Atunci îmi vine să plâng. Mămica era în sat, când a venit badea Ion și ne-a spus, că tăticul a murit în luptă. Atunci nu și ne rug, dar acuma înțeleg. Seara, când mama n'are de lucru, înainte de a mă culca, îmi povestește, cum a murit tăticul și ne rugăm pentru dânsul.

Ileana : Și cum a murit ?

Ion : In lupta dela Olt. Intr'o zi, spunea mama, dl Maior, care pe vremea aceia era locotenent, i-a spus tatii : „Sergent, să mergem să luăm tunul nemților“. Și a plecat cu mai mulți soldați. Când au ajuns la tun, nu glonț trăuți la pământ pe taticu d-voastră. Și-au venit pusderie de germani. Dintre soldați, numai tata rămăsese în viață, dar și el rănit în piept. Să nu cadă prizonieri, tate luă în spate pe taticul d-voastră, și-l duse înapoi în tranșee. Însă, după un ceas de vreme, taticul a murit.

Maria : Plângi ?

Ion : Da.

Maria : Și eu.

Ion : Spunea mama, că în ziua de Crăciun, a aflat că tata nu mai trăește.

Maria : Ce trist e !

Ion : Da, e foarte trist ! De câte ori vine Crăcinul, eu nu pot fi vesel. Toți se bucură de nașterea Domnului, de daruri, de toate, numai eu, nu.

Maria : Cum se face Ioane, că în fiecare an se naște Dl. Isus Cristus ?

Ion : Așa e credința.

Maria : Tu ști cum s'a născut ?

Ian : Da. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mihai : Și eu știu.

Ion : Iată cum.

Mihai : Spun eu.

Ion : Bine.

Mihai : În orașul Betlean, sfântă fecioară Maria și cu sfântul Iosef, negăsind găzduire peste noapte, s'au adăpostit într'un staul de vite, afară din oraș

Ileana : Pentrucă sfânta Maria, venise din orașul Nazaret.

Ion : Da, de oare ce Cezar August, împăratul Romanilor dăduse poruncă locuitorilor, ca să-și înscrie numele în ținutul de unde se trăgeau.

Ileana : Iar sfântul Iosef se trăgea din neamul lui David din ținutul Iudea, unde e orașul Betleen.

Ion : Nazaretul era în ținutul Galileei.

Maria : Acum am înțeles.

Mihai : În noaptea aceeaia s'a născut Isus.

Ion : De-odată, un înger s'a arătat păstorilor.

Maria : Ce căutau păstorii pe acolo ?

Mihai : Făceau de straje în perejurul turmelor.

Maria : Pe urmă ?

Ion : Păstorii s'au infricoșat.

Ileana Dar îngerul le-a spus : Nu vă speriați ș'a născut Mântuitorul. Mergeți în Staul și-l veți găsi.

Maria : L-au găsit ?

Ion : Da, l'au găsit înfășat în iesle, așa după cum îi vestise îngerul.

Maria : Noi, dece nu vedem îngerii ?

Ion: Eu îi văd și îi aud. Când cineva, care mi-e drag e în primejdie, aud îngerul cuvântându-mi: „Du-te Ioane, și ajută!” ... mă duc și scap pe cel ce suferă.

Mihai: Asta e minune.

Maria: Minune?

Mihai: Tu crezi în minuni?

Ion: Da, pentrucă vin dela Dzeu.

Gheorghe (de afară): Ajutor, săriți.

Ion: Ați auzit?

Copiii: Nu.

Ion: A strigat cineva.

Mihai: Ți s'a năzărit.

Ion: Urechea nu mă minte. Sufletul îmi șoptește: „Du-te Ioane, Gheorghe e în primejdie”.

Mihai: Nu pleca.

Ion: Trebuie să plec. Îngerul mă indeamnă (iese).

Ileana: Ce s'o fi întâmplat?

Mihai: S'o fi dus Gheorghe, la lac.

Ileana: Nu cred. Tata, ia spus că gheața e slabă.

Maria: S'o fi rupt gheața cu el?

Mihai: Să trimitem soldatul.

Copii: Da, să-l trimitem (ies).

Scena III-a.

Gheorghe, Ion, mai târziu: Mihai, Ileana și Maria.

Ion: Fi linistit, pericolul a trecut.

Gheorghe: Îți mulțumesc, Ioane. Dacă Dzeu nu te-ar fi trimis la timp, acum a-și fi fost în fundul lacului.

Ion: Dl Maior ți-a spus să nu te duci la lac, Vezi ce înseamnă neascultarea?

Gheorghe: N'am să mai ies din cuvântul tati.

Copii (intrând, lui Gheorghe): Ai venit?

Gheorghe: Da, și numai prin Ion.

Mihai: Cum așa?

Gheorghe: M'am jucat în curte, cât m'am jucat, dar diavolul mă 'ndemna să plec la lac. Și-am început jocul. Mi-a venit pofta să bat gheața cu piceorul. Gheața, începuse să pârăie și de-odată se sparse și căzui în apă. Copiii, cari erau cu mine o luară la fugă. Strigai ajutor, dar nu mă auzea nimeni. Simțeam puterea, că mă părăsește, când zăresc pe Ion alergând spre mine. Se trânti jos în dreptul spărturei și îmi prinse mâna, scăpându-mă.

Ileana: Ion ți-a scăpat viața, ca și tatăl lui pe a tăticului.

Gheorghe: Asta înseamnă sacrificiu. Știți voi ce e sacrificiu?

Maria: O fi vre-o minune, cum a fost cu îngerii, când s'a născut mântuitorul?

Gheorghe: E ca și o minune, pentrucă prin puterea lui Dzeu, îi cunoaștem prețul. Sacrificiul e cea mai înaltă iubire a aproapelui. Te lipsești pe tine și necălăuzit de interes, salvezi semenul dela nevoie sau primejdie, cu riscul vieții tale. Sacri-

ficiul e mai mare decât datoria. Ion și-a primejdiut viața, să mi-o scape pe a mea.

Maria : Atunci el a făcut nu sacrificiu ?

Gheorghe : Da.

Maria : Și cine-l răsplătește ?

Gheorghe : Dumnezeu și recunoștiința omului.

Ion : Eu nu am făcut altceva decât am ascultat glasul ingerului.

Gheorghe : De aceia se cade fraților — pentrucă toți suntem frați întru Domnul — să proslăvim nunele lui Dzeu printr'o rugă fierbinte, mulțumindu-i pentru bunătatea și paza-i revăsată asupra noastră.

Toți : Da, să ne rugăm (se așează în genunchi).

Gheorghe : Tatăl nostru care esti în cer.

Toți : Sfințească-se numele Tău.

Ion : Fie împărăția ta.

Gheorghe : Facă-se voia Ta.

Toți : Precum în cer așa și pe pământ. (Dintre culise se aude cântând corul ingerilor. Copiii se ridică și ascultă în extaz).

Corul Ingerilor.

Ingerii 'n cor
Pe aripi de vânt.
Lin se cobor.
Spre voi pe pământ.

Ion : ... Auziți ?

Toți (în șoaptă) : Da !

Ion : Cor ingeresc ! S'ă aprindem luminile pomului de Crăciun.

Toți : Da, să le aprindem (Toți aprind lumânările dela pomul de Crăciun).

Corul Ingerilor.

Măriți în cânt
Pe blândul Isus.
Pe aripi de vânt
Ne-am dus, noi ne-am dus.

Ion : Au tăcut. Glasurile lor sfinte s'au pogorât de-asupra noastră, bine cuvântându-ne.

Gheorghe : În semn că suferința s'a înfrățit cu bucuria, că bogatul s'a unit cu cel sărac, că fiarele sălbatice vor paște alături de cele domestice, că pe pământ nu va mai fi nici ură, nici pismă, nici răutate, ci numai o turmă și un păstor.

Ion : Fie numele Domnului prea bine lăudat. (Toți își fac cruce).

Gheorghe : Dragii mei, să fim eseli, căci astăzi este crăciunul.

Ion : Să fim eseli... căci astăzi... (plânge) este crăciunul.

Gheorghe : Plângi ? De ce ?

Ion : Eu, nu am tată.

Gheorghe : Ioane, nu mai plânge ! Dzeu ți-a dat în schimb 4 frați, pe noi (îl duce între ei).

Ion : Doamne, mulțumescu-Ți, tie (copii îl înbrățișează).

Gheorghe : E ziua de Crăciun.

Toți (veseli) : E ziua de Crăciun.

Angelo Stătescu.

Situația școlaelor primare în Transilvania

Prin unirea politică a întregului popor român din toate ținuturile României, dela sine trebuie înțeleasă și o unitate sufletească puternică și solidară. Căci conduși de acelaș gând, aceeaș simțire, nu putem ținti decât spre idealul nostru comun-național, care pe zi ce merge va îmbrăca o haină strălucitoare și va lua o formă reală. Spre acest ideal comun au să țintească toate grupările, societățile și masele acestui popor, precum și toate așezămintele sau instituțiile de cultură, dintre cari cea mai puternică și edificatoare cetățue trebuie să fie școala primară.

Acestui locaș sfânt și dătător de lumină pentru toate veacurile, cu toate sforțările, și intențiunile de bună credință ale statului nostru național, mi-se pare că nu i-se dă nici azi o atențiune mai vie, o îngrijire de întreținere conform vremilor pe care le trăim. S'a vorbit și discutat cu atâta entuziasm în jurul școlaeli de toată lumea dăscălească, până chiar și prof. universitari, cu privire la noul și unicul tip de școală, ce ar fi potrivit vremii. Principiul nostru pe care-l susțineam la toate întrunirile și congresele eră unic, acelaș, clar și simplu: dorim o școală de stat cu organizația sa laudabilă, ce a avut-o în trecut aici la noi în Transilvania. Acest tip de școală derivat, sau mai bine zis adus din apus, a adus roadele cele mai uimitoare de unitate sufletească națională — la acele popoară, — fiind cel mai corespunzător intereselor statului, având aceasta instituție nu numai numirea, ci și caracterul său de stat.

Acest locaș a luat ființă prin nouă lege școlară. Dar în realitate și esență este departe de principiul nostru în ce privește partea sau situația lui materială și morală. E numai asemănător celei dorite. Aceasta școală a fost reorganizată după calapodul școlaeli din Vechiul Regat, după spiritul și mentalitatea acelor provincii sau ținuturi de dincolo. Este un fel de școală numită națională. La susținerea ei contribuie numai comuna. Deci partea cea mai grea este aruncată întru toate în sarcina poporului din comună, care este obligat în baza legii a-o întreține și prevede cu toate cele necesare. Greutățile școlaeli se ridică din zi în zi pe umerii poporului, de altcum sătul de poveri, iar statul până atunci stă în rezervă de ași exercită dreptul asupra școlaeli, dreptul de conducere și control prin persoanele sale, fără să-o spriginească și să-o întrețină ca pe o instituție, sau proprietate de a sa, care îi face cele mai mari servicii și îi apără interesele. Si totuși o botează: școală de stat, nefăcând nici o contribuție bugetară la ea. Se potrivește și îi compete oare această numire?

Dacă numai acest tip de școală „de stat” s'a aflat cel mai corespunzător, fiindcă aceasta o ceruse și interesele superioare

ale țării, atunci pentrucă nu s'a statificat prin naționalizarea ei, astfel, ca să fi devenit o instituție fidelă, dar proprie a statului, care să nu trăiască din elemosina comunei, oricând are nevoie de ceva? Când nu succede acest lucru, se face buget în sarcina comunei, apelând iarăși forțat la popor pentru întreținerea ei.

Eu cred, că jertfele materiale trebuie să le facă statul, dacă școala este a lui și până când-va depinde de stat și va cere interesele lui superioare. Indată ce poporul, societățile și particularii vor deveni mai conștii, mai maturi și mai iubitori de aceasta instituție culturală, se va putea da și lor libertate de a susține școale pe cheltueala lor; atunci se va produce și la noi o emulație între popor, comune, societăți și particulari, cari de cari își vor da obolul spre propășire culturală.

De alta parte de dragul unirii, pentru a nu apăsa și jigni poporul eră foarte firesc, ca școala să devină a statului și susținută de el. De aceasta metodă s'ar fi putut folosi făuritorii legii, ce eră foarte potrivit împrejurărilor de azi, ca un timp de tranziție. Eră și lucru firesc și ușor. La noi în Transilvania, în trecut școala eră în sarcina statului. Eră într'o stare materială cum putea emulă cu orice școală de model din țara noastră. Fiecare aveă bugetul ei după împrejurări și nevoie, ridicând aceea sumă bugetară dela stat, întrebunțându-o pentru școala sa, fără să cerșească ajutor.

Pentru învățământ și școală s'ar fi putut creă un buget special. Statul din inițiativa lui proprie să formeze o dare de cult, sau impozit general pentru ridicarea culturală a poporului. Cota, cu care ar contribui fiecare cetățean fără deosebire, ar realiză o sumă aproape întrecătoare lipsurilor.

Nu am mai vedeă aproape jumătate din totalul școalelor, că se ruinează înaintea ochilor noștri. Atâtea încurcături, așteptări, ne'nțelegeri și frecări cu populația din pricina întreținerii școalelor ar dispărea prin jertfa și obolul statului. Ar fi spre mare cinste înaintea celorlalte țări culte, căci prin ridicarea stării școalei ar contribui totodată la solidaritatea țării, deoarece solidaritatea unei țări se menține numai prin spiritul și credința propovăduită prin școală.

Dar să ne abatem dela acel impozit de cult. Doar din bogăția țării noastre, dacă ne cugetăm la ea, prin valorizare normală curentă, ar fi de ajuns una a zeceamia parte pentru susținerea școalelor mai multe zeci de ani. Dar din bogăția acestei țări numai o neînsămnată fărămitură este sacrificată pe altarul culturii noastre proprii și naționale! Poate, pentrucă făcându-se mai mult, aceasta ar fi în contrazicere cu voința națională democratică!... Ori ar fi o primejdie națională?! Nu, aceasta ar fi o primejdie națională, ci situația mizerabilă încă actuală a școalelor, toate abuzurile de administrație, ce din nenorocire sunt pretutindeni generalizate. Dacă și dincolo, în vechile provincii românești, școala are aceeași soarte și situație ca dincoace; dacă

statul dovedește același interes față de ea ca la noi, cred că nu avem nevoie de o mai mare lovitură și nenorocire națională, ca aceasta.

Statificarea în felul cum s'a făcut, este greșită. Speram o altă statificare, care ar fi așezat școala pe alte baze, sub sceptrul înalt al statului, care ca proprietar și stăpân adevărat, va ști dovedi un interes deosebit față de ea, pe care nu-l va subordona celorlalte interese. Am credința fermă că aceasta nu va întârzia mult de tot.

Intru'n alt articol voiu arăta cum s'ar putea, ori cum s'ar fi putut menține respective susținea intru toate tipul școalei de stat dela noi, unificându-se în identitate toate școalele din România după caracteristicul tip al școalei de stat din Transilvania, fără ca poporul sau comuna să simtă și să vadă în unificare nici o greutate asupritoare.

J. Cociorva.

Păstrarea și întărirea conștiinței naționale.

Din vreme în vreme ce lucrurile se schimbă și cu ele oamenii, părerile lor, ni se pare că ne depărtăm tot mai mult de trecut, pe care l-am trăit, iubit și la care ne gândim adeseori cu mare plăcere în nenumărate momente ale prezentului. Și ce leagă oare atâtea amintiri dulci ale sufletului de trecutul, pe care îl reinviem și-l trăim de atâteori, de câteori ne năpădesc amintirile lui plăcute? Iubirea lui eriditară zace în germenele conștiinței noastre individuale.

Prin aceasta dovedim continuitatea lui și a vieții noastre. Dar din conștiința individuală a unui român adevărat, se încheagă cred, conștiința matură a întregii lui națiune românească. Aceasta este acea, ce noi adeseori o rostim și amintim sub numire de conștiință națională. Și dacă aceasta conștiință vie, trezită în individ, dă spre lăncezeală și amorțeală, atunci națiunea care e comunitatea indivizilor își pierde cel mai sublim dar și putere de viață, ce și-a manifestat-o prin conștiința sa națională; atunci sufletul acelei națiuni, care eră nemuritor, devine muritor. Mare și groaznic păcat ar fi acesta! Așa ceva nici nu ar fi iertat să treacă prin creerul unui român.

Răspundere și pentru cel mai neînsemnat și ușor păcat știm că este; iar răspunderea pentru acest greu păcat desigur va cădea asupra noastră, pentrucă ne-am făcut vinovați prin lăsarea spre amorțire a conștiinței de neam a acelora ce ne-au fost încredințați cu dragoste; ne-am făcut vinovați prin necredința noastră față de a strămoșilor, cari și-au păstrat-o și apărât-o chiar cu sânge, nutriți de conștiința lor superioară. Noi trebuie să le fim urmași vrednici, dacă vrem ca și fiii noștri să ne fie

aceiași urmași și apărători credincioși ai conștiinței noastre naționale. Iată deci cea mai sfântă și mai înaltă datorie a învățătorului de azi, ce trebuie să o aibă în primul rând după unire și împlinirea visului mult dorit. „Unire'n cuget și simțiri” zice poetul. Totalitatea gândurilor și simțirilor noastre bune, care ne unesc, formează o parte principală a conștiinței noastre naționale, pe care avem datoria a-o întări și nutri în viitorii neamului nostru.

Aceasta o putem face mai bine prin a înlocui educația de ieri cu o nouă educație, numită educație națională. Aceasta educație avem libertatea a o face; și avem și ocaziune la mai multe obiecte de învățământ. La intrarea elevului în școală îndată ni se dă ocaziunea a începe aceasta educațiune națională prin învățământul intuitiv. Familia sau casa părințească, școala, biserica, toate acestea, dacă le vom întui după formalitatea și verbalismul din trecut, nu-i vor interesa, vor rămânea tot cu aceleaș cunoștințe seci despre ele, pe care le-au avut și înainte de intrarea lor în școală. Însă dacă le vom spune în cuvinte simple, mișcătoare, că biserica pentruce străjuește intru'n vârt de deal, ori în marginea satului dinspre răsărit, ce a fost ea în trecut, ce servicii ne-a adus; dacă școala a fost vestitoare de lumină în toate timpurile, iar familia care este o grupare sau societate mai mică ca școala, pentru a ușora viața și traiul acelor din aceasta societate, cari totdeauna când au trăit în bună înțelegere cu școala și biserica, le-a mers bine, s'au bucurat de liniște și fericire; iar în caz de neînțelegere și divergențe au adus mari pagube și suferinți pentru toate satele și țară. În felul acesta familia, școala, biserica vor apărea în mintea elevului ca niște instituții cetățânești sau naționale, carii trebuie să se servească reciproc, dacă își vreau binele și fericirea lor.

La limba română, care este cel mai scump tezaur al neamului, continuăm aceasta educațiunea, prin rostirea curată a cuvintelor, în toată delicateța lor, atât la cetirea bucăților cât și cu ori ce ocaziune a descrierilor, compunerilor și rostirea poeziilor. În acest chip învață copilul o limbă frumoasă — națională, pe care o va vorbi cu drag, plăcere și mândrie românească. Descrierile numeroase geografice ale ținuturilor României predate în mod plăcut, sentimental atât în școală, cât și afară din școală, involuntar fac ca elevii se sintă și se admire frumuseța, bogăția și mărimea țării lor, pentru care pururea vor păstră o dragoste deosebită, ori unde îi va duce soarta în viața lor.

În cadrul științelor naturale avem ocaziune mai rar a face o educațiune națională. Dar când o avem să nu pierdem momentul. Așa de exemplu o pădure sau un arbore secular, la umbra căruia s'au odihnit moși și strămoși de ai noștri. Acest obiect de învățământ va întări intrucâtva educația națională.

Prin învățământul civic, a cărui cunoștințe fundamentale sunt cele mai edificatoare și norocoase pentru întregirea acelei educațiuni; căci prin cunoașterea dreptului și datoriei a fiecărui

bun român, prin cunoașterea puterii armatei și a instituțiilor principale ale țării, care sunt o garanță națională pentru toate veacurile, educația națională își formează rădăcini puternice în sufletul copilului.

Ba mai mult ca toate aceste obiecte, istoria proprie a neamului ar fi aceea, care cultivă mai puternic sentimentul național. Deci istoria este sufletul educațiunii naționale. Prin ea cunoaște, dar nu numai cunoaște, ci simte elevul toate năcazurile, sbuciumările, svârcolirile moștrămoșilor noștri. Istoria frumoasă a neamului prin trecutul său glorios ne-a plămădit nouă celor de azi fericitul prezent, ce odinioară eră numai un vis din lumea visurilor... Istoria ni-l face trecutul viu, incontinuu și în nex cu prezentul. Sângele strămoșilor, ce s'a vărsat de atâteaori pentru țară, drepturi, libertate și lege este scris cu litere de aur pe paginile istoriei neamului românesc, iar prin predarea lor adevărată se strecoară, se varsă, se înscrie în sufletul și inima elevului sentimentul național, care este cel mai puternic element al educațiunii naționale. O astfel de educațiune înțelegem și pretinde dela noi viitorul.

Să nu uităm nici un moment din viața noastră dăscălească pentru a educa în spirit național și a crea o cultură specifică națională, prin ce întărim și nutrim în sufletele elevilor puterea dătătoare de viață, care este conștiința națională. Să nu ne gândim la nimic mai bun, la nimic mai sfânt, decât la aceasta datorie. Cei chemați să nu uite, că prin păstrarea conștiinței noastre naționale, pe lângă datorie, au săvârșit și o minune grăitoare. Istoria neamului cât de curând, cred, nu va întârziă nici ea a ne răsplăti aceasta muncă depusă cu jertfă, prin sacrificarea unei pagine scrisă cu litere strălucitoare.

I. Cociorva

Impresii după recensământ.

Precum în tot anul se făcea recensământul școlar la începutul anului școlar în luna August—Septemvrie, în anul acesta ni s'a dat ocazia a-l face în cel mai frumos timp, în luna Maiu. Legea nouă școlară a potrivit bine acest timp, punând pe părinți, patroni și stăpâni prin anunțurile ce li-se inmanuează, în posibilitatea de a ști pe care băiat și când, să-l înscrie la școală.

Recensământul școlar, își mai are și alte părți bune și anume: învățătorul care-l face înțeleg umblând din casă'n casă și nu făcându-l din cancelaria primăriei după dictatul primarului sau al măciucașului, se pune în contact mult mai intim cu părinții, cunoaște situația familiară a aceluia, cunoaște starea de cultură sau de decadență în privința bunei armonii, a ordinii și a curățeniei și în fine, învățătorul va putea cunoaște, după ca-

racterul părinților și pe elevi, îndreptând prin buna educație caracterele aceloră acomodată mediului în care trăesc.

Revin la însuși recensământul, pe care nu e tot una al face în comuna unde casele sunt concentrate una de alta, sau la munte, cum și la Zlatna, unde unele case sunt și la 3 km. una de alta, căci comuna se întinde pe 2 văii, destul de încântătoare vara, una Valea-Troianului (a lui Traian) pe o întindere de 4 km., iar celalaltă Valea-Valtorului pe o întindere de 15 km. E o plăcere să vezi cum pâraiele acestor văi își saltă gălăgios apa din piatră'n piatră, formând unde cascade și aruncând picurii cristalini de apă la distanțe.

Umblând dela casă la casă, te convingi de bunătatea cu care te primesc mulți din țărani noștri, precum și de ospitalitatea aceloră. Simțești o mândrie când îi vezi cu gospodăria bine aranjată și pe țărancă umblând forfot în sus și'n jos pentru îngrijirea treburilor.

De regulă la astfel de case și copilașii sunt mai curăței și mai îmbujorați.

Te prinde însă disperarea, când la cele mai multe case vezi chiar contrariul. Casa nevăruită, în interior adevărată cocioabă: blide și linguri nespălate aruncate unele peste altele. Mămăliga sau mălaiul înegrit de muscărie, vaca muge legată de gard, iar vițelul se împieticește pe picioare de slab. Grajdul e neîngrijit. Aici de regulă și femeia, dar mai ales femeia, e de vină din toate punctele de vedere, iar copii să ferească Dumnezeu; goi asemenea celor de țigan, ori într'o singură cămașe sfârticată și nespălată de săptămâni, galbeni ca ceara și piperniciți.

La întrebarea, unde e tata sau bărbatul, primești răspunsul că e dus la Petroșani sau la tăiat de păduri în Carpați.

Aceste cazuri desperate intrec cu mult pe cele descrise în pasagiile prime ca îmbucurătoare. Înțeleg foarte bine, că răul în mare parte vine dela femeie, care îți face impresia că la aparență și ea muncește, însă fără rost.

Acesteia îi lipsește cu totul rațiunea de a-și face o mai bună împărțire în gospodărie. O calamitate la țărani noștri din munți e și aceea, că țin din seamă afară multe sărbători, mai ales acum după modificarea calendarului țin atât sărbătorile impuse prin lege, cât și cele vechi, calculând cu exactitate zilele în care cădeau.

Țin apoi mai ales iarna seara de Marți și Vineri, apoi alte sărbători mărunțe, ca Vartolomei, Halarampie, Filipii, Precupul, Sfredelul Rusaliilor, Miezepărăsemi, 40 de sfinți și alte sărbători mărunțe, iar acum Joile 9 la număr. ș. a. ș. a.

E de sine înțeles, că abandonând atâtea zile de lucru atât bărbații, dar mai ales femeile, productul muncii lor se reduce la minimum și de aici lipsa și neajunsurile.

În decursul recensământului am avut ocazia să observ o familie de țaran, care de fapt a întrecut pe toate. Această fami-

lie consta din talăl vădov și 3 copii. Băiatul mai mare de 22 ani, o fetiță de 15 ani și un alt băiat de 13 ani. Locuința acestuia eră o casă edificată din nou în vârful unei muchi de deal la diștanța de 3 km. de altele. Prin casă nimic, nici vase, nici pat, nici scaune, nici masă. Ca îmbrăcăminte aveau un suman și ȋțari. Bărbaților le lipseă ȋnsă cămășile.

Fiind-că aveau oi și vaci ȋi ȋntreb, că din ce și cu ce mănăncă. Răspunsul fu, că dintr'un troc, alteori dintr'un vălău.

Iată deci in ce inferioritate de decadentă socială trăesc încă unii din țaranii noștri cărora ar trebui săle mai dea educație de viață socială și D-nii preoți, când ȋi cercetează cu diferitele ocaziuni.

Sunt unii țarani sau țarance cari mărturises adevărul, căȋi copii au, ba le spun cu precizieune și etatea, sunt apoi și de aceia cari mai (tăgăduesc) retac căte unul ba și 2 băeți. Aceasta o fac cu rezerva, ca să și-l poată reșinea dela școală, pentru trebuințele economice. — Ei nu știu că dela oficiul stării civile ȋi avem pe toți.

Iar de ȋnchiere rămăne, ca tot noi învățătorii să stăruim în toate locurile mai ales pe această cale de publicitate, ca cei dela cărma țării să știe că neamul nostru mai ales în părțile muntoase e într'o adevărată decadentă morală economico-socială. Guvernul nostru, sperăm se va ȋngriji mai mult de soartea acestui popor din munți, totdeauna mai credincios dinastiei și cel mai rășboinic în vreme de primejdie.

Să sperăm, că nu va ȋntărzia sosirea zorilor mai prielnice pentru moșii noștrii.

Zlatna, la 16 Iunie 1925. *Petru Petringenar* dir. școlar.

Dezideratele

Congresului învățătorilor români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, ȋinut la Timișoara în zilele de 6, 7 și 8 Sept. 1925.

1. Legea învățământului primar să fie aplicată în cel mai larg spirit democratic, care să tindă a emancipa poporul românesc și în special țărănimea, din starea precară culturală și economică în care a fost ȋinut până acum de vitregia vremurilor.

2. Purtătorii de cuvânt in slujbă culturii poporului românesc să se bucure de considerații deosebite din partea tuturor cărmuitorilor Statului, în mâna lor fiind depusă garanția desvoltării culturale, morale și economice a țărănimii române, care în cea mai mare parte rămăne cu cunoștiințele din școala primară, prin învățătorii neamului.

3. În special congresul urmărind cu simpatie și ȋncredere opera ȋncepută și ȋndeplinită în bună parte de către Dl. Ministru al școalelor Dr. C. Anghelescu, cere,

a) Să se continue cu ridicarea clădirilor școlare necesare pentru învățământul popular, prin bugetul Statului și cu concursul populației, pentru că principiul obligativității învățământului depus în lege să poată fi pus în aplicare. De asemenea Statul să îngrijească de înzestarea acestor școli, cu materialul didactic trebuincios, pentru că principiul gratuității învățământului, depus în lege, să poată fi pus în aplicare.

b) Pentru intensificarea învățământului și adaptarea lui la nevoile reale ale poporului, să se dea importanța cuvenită problemei învățământului practic, aplicat, prin pregătirea specială a corpului didactic primar în aceasta direcție. Ca un început Congresul cere, ca Ministerul instrucțiunii să trimită în fiecare an cu cheltueli trecute în Bugetul Statului, o seamă de membrii destoinici ai corpului didactic, în Statele unde învățământul are acest caracter, pentru a se întoarce în țară, ca povăduitorii unei noi doctrine școlare. Și până atunci să se continue într-o mai mare măsură cursurile de acest fel.

c) Să se urmărească a se da corpului didactic primar o pregătire cât se poate mai temeinică și largă prin înmulțirea anilor de studii la cel puțin 8 ani, pentru că învățătorul înzestrat cu toate cunoștințele, să devină factorul de îndrumare și stimulare în mijlocul poporului.

d) În locul sistemului de centralizare, să se introducă cât mai neîntârziat, principiul descentralizării în administrația școlară.

e) În posturile de control și îndrumare din învățământul popular să fie aleși oamenii după principiului selecționării valorilor sub raport școlar și social, abandonându-se sistemul de intervențiuni politice, care constituiesc un mare dezastru al învățământului. În special Inspectorii și Revizorii școlari să fie recrutați din elemente cu pregătiri superioare, pentru că autoritatea lor morală și oficială să aibă influință binefăcătoare asupra bunului mers al școlii. Pentru actualii să se înființeze cursuri de completare și specializare în vederea funcțiilor.

f) Să se stimuleze și cultive prin toate organele administrative și de control, începând dela Ministerul Instrucțiunii, sentimentul de respect al legilor, precum și sentimentul de respect al drepturilor justificate a le membrilor corpului didactic.

g) Să se înființeze biblioteci școlare și Case Naționale de cultură, în toate comunele urbane și rurale.

h) Secțiile pedagogice să fie deschise pe lângă toate Universitățile din țară.

4. În ce privește situația materială a corpului didactic primar Congresul cere:

a) Slarul învățătorilor să fie 80% din salariile profesorilor secundari corespunzând valutei aur.

b) Pe lângă toate școlile să se clădească locuințe în natură pentru învățători, iar unde nu este locuință în natură să se asi-

gure învățătorilor bani de chirie atât în comunele urbane cât și în comunele rurale.

c) Să fie improprietați toți învățătorii și toate școlile iar unde nu sunt terenuri disponibile să fie acordate din rezervele de stat.

d) Sporul de 50% prevăzut în articolul 159 din legea învățământului primar, să fie acordat tuturor învățătorilor din zona eteroglotă.

e) Salariul pentru învățătorii începătorii să fie ridicat astfel, ca aceștia să nu fie siliți să părăsească învățământul din cauza insuficienței mijloacelor de traiu.

Casa Învățătorilor din Cluj.

Pentru a se statornici și pe cale legislativă situațiunea Căminului Casa Învățătorilor, s'a depus pe biroul Camerei un Proiect de lege, cu următoarea

EXPUNERE DE MOTIVE.

Încă prin anul 1904 s'a edificat la Cluj, un cămin pentru fiii de învățători, cari urmează studii la Universitate și alte școli superioare. Clădirea a fost construită cu cheltueala Statului, pe un teren viran, cedat în mod gratuit de consiliul municipal al orașului. În contractul de donațiune, încheiat la 20 Octomvrie 1905, între orașul Cluj și Ministerul Instrucțiunii s'au stabilit condițiunile de donațiune, între cari mai esențiale au fost următoarele :

Orașul Cluj pune la dispozițiia Statului, în mod gratuit, o parte din teritoriul aflător în piața Huniade (azi piața Ștefan cel Mare) în extensiune de 694 st. patrați, cu scopul hotărît, ca pe acesta să se clădească de către Stat o „Casă a învățătorilor” și această Casă să fie condusă și administrată de societatea învățătorilor, care funcționează atunci ca persoană juridică sub denumirea „Fondul Eötvös”. În p. 4 al contractului se spune : Orașul Cluj cedează teritoriul din chestiune în vederea acestui scop rezervându-și dreptul de proprietate al viranului, și astfel Statului i se asigură, prin contract, numai dreptul de folosință asupra acestui teren. Deodată părțile convin, că de acest drept de folosință Statul poate beneficia numai până atunci, până când clădirea, ce se va construi, își va păstra destinațiunea originală; prin urmare dacă s'ar da vreodată altă destinațiune clădirii „Casa Învățătorilor”, sau ar fi cedată de Stat, spre a fi întrebuințată spre orice alt scop decât acela pentru care ea s'a clădit, stă în dreptul Comunității orașenești, ca să revoace imediat donațiunea făcută, să reia în integrală proprietate teritoriul cedat, să pre-

tindă și oblige societatea învățătorilor, ca să delătore, pe cheltu-eala sa clădirea de pe acest teritoriu, eventual să răscumpere (orașul) clădirea pe un preț ce va fi stabilit de instanțele judecătorești. În schimb și Statul își rezervă dreptul, prin același contract, ca în cazul, când orașul Cluj ar schimba vreodată destinația terenului cedat, să răscumpere acest teren, pe un preț ce va fi stabilit iarăș de instanțele judecătorești.

În p. 7 al contractului, orașului Cluj consimte ca terenul cedat să fi scos din Cartea funduară de atunci, să treacă într'o nouă Carte funduară, și care să se noteze, în mod categoric, drepturile părților conform stipulațiilor de sub p. 4, iar Statul la rândul său consimte și el, ca să se noteze în această nouă Carte funduară restricțiunea, ca clădirea să nu fie schimbată în destinațiunea sa originală și să nu poate fi înstrăinată vreodată: iar în cazul când ar fi înstrăinată ori schimbată în destinațiunea sa, orașul Cluj este în drept a pretinde ori dărâmarea clădirii, ori răscumpărarea ei, cu prețul ce-l vor stabili instanțele judecătorești.

Căutând a pătrunde în spiritul acestei tranzacțiuni, se evidentiază în mod absolut clar, că ambele părți au căutat să pună bazele unei instituțiuni, care să rămână pentru toate timpurile cu menirea sa nealterată: ajutorarea învățătorilor pentru creșterea și adăpostirea fiilor lor pe timpul cât ei fac studiu la Universitate, ori alte școli superioare din Cluj.

După terminarea lucrărilor de construcție, Statul, reprezentat prin Ministerul Instrucțiunii, a cedat clădirea din chestiune societății învățătorilor, care a organizat-o și administrat-o după un statut de conducere și administrare, aprobat de Ministerul Instrucțiunii sub No. 161.970 din 3 Decembrie 1912. De atunci această instituție a și fost condusă de fapt de numita societate învățătorescă, până la anexarea Ardealului la patria noastră. Odată cu așezarea stăpânirii românești, învățători români au naționalizat și reorganizat, în anul 1920, vechea societate, adaptând-o noiei situațiuni politice, dându-i și o nouă denumire: „Societatea Gheorghe Lazăr”. Statutele ei au fost aprobate de Ministerul Instrucțiunii, reprezentat atunci prin Secretariatul General de Instrucție sub No. 8.176 din 23 Martie 1921. Și de atunci societatea învățătorilor români, sub noua numire, funcționează ca persoană juridică, recunoscută de tribunalul Cluj cu No. 4.878/924. Că societățile învățătorilor români, fie de ordin profesional, fie de ordin filantropic-cultural sunt succesoare de drept ale fostelor societăți din era maghiară, este stabilit printr'o jurisprudență a înaltei Curți de casație și justiție din București dată sub No. 674. din 1925.

De cinci ani deci, noua societate reorganizată a învățătorilor, conduce și administrează căminul „Casa Învățătorilor din Cluj, spre deplina mulțumire a tuturor autorităților în drept. În acest răstimp, s'au întreținut cu ajutoare, date sub formă de burse,

din fondurile societății, 63 studenții, sub formă de semiburse 184 studenți, iar ca solvenți au fost întreținuți 211 fii de învățători în căminul „Casa Învățătorilor”.

Se vede prin urmare din aceste cifre marele ajutor pe care îl dă această societate membrilor săi, și așa destul de modest retribuții de către Stat, căruia îi aduc foloase incalculabile prin munca lor, care se pune în serviciul consolidării Statului nostru.

Pentru a încuraja și pe mai departe învățătorii români în greaua lor sarcină, și pentru a arăta toată sollicitudinea Statului pentru acești mulți și modești muncitori ai săi credem, că Statul român, moștenitorul suprem al fostului Stat de opresiune, este dator să continue și cu mai multă râvnă opera de îmbrățișare a tuturor cauzelor învățătorimii române, în mâna căreia este depusă în bună parte soarta poporului românesc. în evoluția lui către o stare de civilizație și progres. — Încurajând pe învățători am încurajat însăși marea problemă a românismului, căreia învățătorimea română i-a fost oaste credincioasă și apă-rătoare hotărâtă —.

Din multiplele preocupări pe care Statul nostru le are, la începutul unei epoce fericite, nu poate lipsi marea și înalta preocupare permanentă a culturii, a școlii și a devotaților ei slujitori, către care se îndreaptă privirile tuturor fiilor Patriei, cu nădejdea tot de mai bine.

Noul Stat român, protejiiitorul acestor interese superioare, organizat pe temeiul principiilor de dreptate și civilizație, are prin urmare tot interesul și datoria morală ca, așezămintele învățătoresci găsite, să le respecte și susțină și cu mai multă dragoste.

În baza acestor motive, subsemnații deputați, avem onoare a prezenta următorul

PROIECT DE LEGE:

Art. 1. — Se autoriză societatea filantropică a învățătorilor „Fondul Gheorghe Lazăr”, care este persoană juridică, să aibă în posesiune, conducere și administrare căminul „Casa Învățătorilor” din Cluj. Conducerea și administrarea se va face în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în statutele societății și ale căminului.

Art. 2. — Destinațiunea acestei clădiri nu se va putea schimba și va reveni Ministerului Instrucțiunii când societatea s'ar desființa.

Dr. E. Pizo, I. N. Soricu, Dr. Aurel, Andrei Pora, M. Brădiceanu, S. Vălcu, C. Moldovan, Ion Ionică, Anastase Negulescu, Ilie Orsescu, Pavel Dârlea, Dr. A. Rusu, Patrichie Ramneanșu, I. Conciatu, Dr. I. Matei, Dr. Anton Ionescu, C. Ionescu-Lungu, Leon Mrejeru, V. Bârcă, Damiescu, I. Mateescu,

Sebastian Popescu, Dr. V. Chirvai, Dr. Hâncu, G. Lupașcu, G. Tripon, Iorgu Novac, Dr. Mezin, Pompiliu Băbeanu, Dr. Cornel Corneanu, Dr. Teofil Dragoș, Iuliu Vuia, C. Tănăsescu, Gh. Mihalache, I. D. Firicel, C. Mocanu, V. Micu, D. V. Țoni, Aug. Poidea, Dr. Licarețiu, Dr. Obădeanu, Dr. Meteș, P. Gârboviceanu, Ioan Șerbănescu, (Indescifrabil).

O casă a învățătorilor la Oradea-Mare

Asociațiunea învățătorilor din Bihor a luat inițiativa ridicării unei case a învățătorilor la Oradea-Mare. În acest scop a lansat următorul apel către toți învățătorii și la care trebuie să răspundă orice român:

„Asociațiunea învățătorilor români din Bihor”, în adunarea generală ținută la 16 Iulie a c. în Oradea-Mare în unanimitate a hotărît ridicarea aici la Oradea-Mare a „Casei Învățătorilor”, pentru învățătorii deficienți și care să servească deodată și de cămin pentru copiii de învățători, cari vor studia la școlile din Oradea-Mare.

Cu această ocaziune toți învățătorii, s'au obligat a plăti pentru casa învățătorilor suma de 1000 lei din leafa fiecărui învățător, iar sumele încassate se vor trimite de câtr. Onor. e Revizorat în fiecare lună la casarul asociațiunii.

Nu pot crede, ca, între membrii asociațiunii să se găsească măcar unul, care să se sustragă dela această datorință. Cum putem aștepta sprijinul societății, dacă noi înșine ca cei mai interesați, nu sprijinim și nu jertfim nimic pentru scopul urmărim?

Drept aceea Domnilor, Colegi sunteți rugați, să iscăliți declarațiunea alăturată și să o trimiteți aici cu posibilă grăbire, spre a face intervenție la Onor. Rev. Scolar pentru încassarea taxelor.

Acei dintre Domnii Colegi, cărora împrejurările le îngăduie, pot achita suma aceasta și deodată, eventual în 2—3 rate, sau dacă le dă mâna, pot jertfi pentru acest scop și mai mult.

Totodată sunteți rugați ca, în cercurile cunoscuților D-V., să colectați sume oricât de mici pentru acest scop. În special sunteți rugați ca, pentru înmulțirea fondului de edificare, să dați cu elevii școlii de sub conducerea D-Voastră producțiuni cu cântări și jocuri, iar venitul să-l destinați pentru fondul casei învățătorilor.

Viața și activitatea lui Ignat Seni*

de MACEDON LINUL

A trecut abia un an și câteva luni, de când s'a stins fără veste din mijlocul nostru, la etatea de 76 de ani unul dintre cei mai zeloși și mai vrednici bărbați ai acestui ținut, mândria și podoaba acestei comune, mult regretatul învățător *Ignat Seni*, — și iată-ne întruniți astăzi în comuna sa natală, Rebrîșoara, pentru a sărbători amintirea acestui valoros bărbat al școalei, al bisericei și al neamului său.

Suntem adânc recunoscători, tuturor acelor factori, cari au inițiat aceasta frumoasă și înălțătoare sărbătoare și ne-au dat ocazie să ne îndeplinim o datorie de pietate și recunoștință față de memoria scumpă a acestui distins bărbat al școalei, model de muncă și activitate rodnică pe toate terenurile și între toate împrejurările vieții sale.

Ignat Seni s'a născut la 4 Noemvrie 1847, în comuna Rebrîșoara, județul Bistrița-Năsăud, din părinți plugari, oameni cu stare bună, cunoscuți în tot satul ca model de cinste și hărnicie.

Primele cunoștințe de carte le-a primit în școala din comuna sa natală, apoi și-a continuat studiile în școala primară fundațională și în liceul grăniceresc din Năsăud, unde a terminat trei clase și în sfârșit a absolvit școala normală de învățători, tot în comuna Năsăud.

Calificat pe deplin pentru cariera învățătoarească a fost numit în anul 1868, învățător la școala primară din Leșiu, unde a servit 4 ani, a trecut apoi la școala din Rădăna-Nouă, unde a stat un an, iar la an 1873 întorcându-se în comuna sa Rebrîșoara, i-a consacrat și acesteia trei ani din viață, fiind nu numai un învățător pururea conștios și zelos întru împlinirea datorințelor sale profesionale, ci și unul dintre conducătorii cei mai însuflețiți ai acestei comune.

În anul 1876 factorii dela conducerea Fondurilor școlare grănicerești năsăudene, apreciind munca și activitatea rodnică de până atunci a lui Ignat Seni, l-au distins, numindu-l învățător la școala primară centrală grănicerească din Monor, unde a funcționat 17 ani, până la 1893.

În tot timpul acesta, de aproape două decenii, cât a funcționat la școala din Monor, aceasta s'a ridicat la un așa renume, încât eră cercetată nu numai de copiii din Monor, ci și din alte sate de „După Târg”.

* Conferință ținută în comuna Rebrîșoara, la 24 Maiu 1925, cu ocazia inaugurării școalei primare de stat „Ignat Seni”.

Și eră știut pe acele vremuri, că cei mai buni, și mai distiși elevi pentru liceul din Năsăud, erau recrutați dela școalele primare din Năsăud și din Monor.

Foștii săi elevi di comunele de „După-Târg“, cărturari și gospodari buni, dintre cari unii au ajuns bărbați frunțași ai neamului, pomenesc și astăzi cu evlevie și venerațiune numele bunului și neuitatului lor dascăl, Ignat Seni.

În baza hărniciei și a meritelor câștigate pe terenul instrucțiunii a fost înaintat în 1893 ca învățător la școala primară grănicerească din Năsăud, cea dintâiu școală, pe acele vremuri, în întreg districtul Năsăudului.

Aici și-a împlinit dânsul, cu multă conștiințiozitate și demnitate, datoria de crescător al tinerelor generații. Aci în apropierea comunei sale natale s'a simțit în largul său, veșnic activ, veșnic dormic de muncă și inițiativă nobilă pentru binele și prosperarea școalei și a poporului din acest ținut.

Aici în Năsăud a găsit teren prielnic pentru a-și pune toate puterile în slujba neamului și pentru a-și dedica întreagă viața educației copiilor și familiei sale, precum și înflorii școalei la care eră angajat.

23 de ani cât am muncit împreună la școala primară din Năsăud, între cele mai grele împrejurări prin care trece școala românească înainte de războiu, mereu visând, mereu nădăjduind în realizarea idealului național, — sufletul, ce ne încălziă pe toți, motorul ce mișcă întreagă activitatea școalei primare din Năsăud și a corpului didactic față de tot ce eră educație, progres și muncă extrașcolară, eră dânsul, colegul nostsu neuitat, sufletul școalei, omul faptelos, omul de acțiune, veșnic gata de luptă și de jertfe.

Și acest bărbat idealist fără păreche, adevărat apostol al culturii neamului, după o muncă neîntreruptă și conștiințioasă, de 42 de ani, pe terenul învățământului, a ieșit în anul 1910, la pensie.

Prin satele în care a servit ca învățător, aproape o jumătate de veac, el a împrăștiat numai lumină curată, îndemnuri sănătoase și suflet românesc.

42 de ani de muncă dascălească, de activitate rodnică de luptă și sbucium de visuri și idealuri realizate, nu îi sunt dați fiecărui om, Ignat Seni i-a petrecut cu penseveranță și răbdare de fier, spre cinstea sa, spre lauda dascălimii și a comunei din care s'a ridicat.

În tot timpul activității sale ca învățător la școala primară din Năsăud îl vedem ca pe unul dintre factorii de căpetenie nu numai în școală, ci și afară de școală, în viața publică.

El a fost unul dintre membrii cei mai marcanți ai tuturor societăților: culturale, economice și financiare din acest ținut,

conducător și membru activ la mai multe societăți și instituții culturale, neobosit apostol în răspândirea luminii în satele noastre.

Neuitată va rămâne pentru posteritate activitatea sa depusă în serviciul fondurilor școlare confesionale din Năsăud, la care ani îndelungați a fost secretar și controlor.

Neuitate vor rămâne faptele sale strălucite, legate pentru veșnicie, de Reuniunea învățătorescă „Mariana”, pe care a servit-o cu tot sufletul, cu întreg devotamentul său: ca secretar, casier și în urmă ca președinte al ei.

Aceasta reuniune cu bun nume, ajunsă între cele dintâi reuniuni în întreg Ardealul românesc, s'a dezvoltat, a crescut și a înflorit, în vremuri de grea robie, sub grija și conducerea acestui însuflețit dascăl, ca și care puțini am mai văzut.

Dela anul 1876, când s'a înființat reuniunea „Mariana” și până la anul 1923, când bunul Dumnezeu l-a chemat la sine, deci timp de 44 de ani, Ignat Seni a stat mereu în serviciul acesteia, ca și o sentinelă neadormită la postul său de onoare, cu toate puterile și întreg devotamentul său. Oricine va răsfoli cândva hârtiile prăfuite de vremuri din arhiva acestei vechi asociații, învățătoresci, care în anul viitor, 1925 împlinește 50 de ani de existență, de muncă și activitate culturală se va convinge, că aproape nu există act, în aceasta arhivă, care să nu fi trecut pe sub ochii săi, iscălit de condeii săi și că nu este acțiune mai de importanță în întreaga viața acestei reuniuni, la care dânsul să nu fie contribuit cu toată energia și căldura sufletului său.

Și în acest lung drum n'a avut popas, nici odihnă până n'a văzut reuniunea „Mariana” ridicată la nivelul reclamat de timp și împrejurări, luptând mereu pentru autoritatea, bunăstarea materială și înălțarea morală a dascălimii române din acest ținut.

Unde sunt acele vremuri memorabile, de cari îmi aduc atât de bine aminte și pe care nu le voi uita în viața mea, când reuniunea inv. „Mariana”, în frunte cu iubitul și veneratul ei președinte, Ignat Seni, eră primită în satele noastre românești, cu însuflețire de nedescris și când poporul întreg luă parte la adunările învățătoresci, ca la cele mai strălucite sărbători culturale-naționale, ce se puteau vedeă în acele vremuri.

Activitatea sa desfășurată în cadrul Reuniunii noastre, o dovedește și „Memorialul” publicat în anul 1901, când am sărbătorit jubileul de 25 ani a acesteia. În acest intesasant „Memorial” se vede ca într'o oglindă curată întreg tributul de muncă și de jertfe, ce l-a adus această harnică Reuniune în cursul unui sfert de veac pe altarul culturii naționale.

Numai colegii și colaboratorii săi știu, cât a muncit regretul I. Seni la adunarea materialului și la aranjarea sub tipar a acestuia.

În schimb a avut mulțumirea sufletească de a prezida sărbarea jubilară, care a avut loc în Năsăud, la 20 și 21 Oc-

tomvrie 1901, fiind prezenți reprezentații autorităților bisericești și școlare, aproape toți intelectualii români din județ, delegații Reuniunilor învățătorești din Ardeal și toată învățătorimea română din acest ținut.

Cu această ocazie a ținut un cuvânt de deschidere de toată frumușeta, publicat în „Memorial” la pag. 143 și urm. În acesta arată fazele și greutățile, prin care a trecut Reuniunea în cursul unui sfert, de secol, constatând în cuvinte pline de căldură, că și-a împlinit misiunea, căci după o muncă de 25 ani, în acest ținut nu este comună, fie cât de retrasă, care să nu simtă binefacerea ei.

Vrednice de relevat sunt și lecțiile sale model, ținute cu mult tact și simț pedagogic la adunările Reuniunii, cum și conferințele și cuvântările ocazionale rostite de dânsul din scaunul presidial.

Alt teren de activitate al bătrânului nostru luptător a fost despărțământul Năsăud al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Ardeal”. Fiind unul dintre conducătorii acestui despărțământ, a depus timp de două decenii o muncă neobosită pentru menținerea la conștiința națională și pentru luminarea sătenilor noștri din acest ținut, înțelegând prea bine că rostul dascălilor unui neam robit este nu numai să pregătească generația de mâne pentru lupta vieții, ci să întărească în credință și să îndrume pe calea fără greș și pe cea de astăzi.

Cuvântările sale ținute la adunările anuale și la șezătorile populare, care se organizau în toate comunele, erau pline de povește blânde și sfaturi înțelepte, de îndemnuri la muncă neobosită, la o viață cinstită și aveau un efect impresionant, pentru că erau consacrate prin experiența și pilda vieții sale.

Față de comuna sa natală, Răbrișoara, purtă regretatul defunct o atragere și simpatie fără seamăn. Tot ce se petrecea în aceasta comună, bine sau rău, se reflecta la fel asupra sufletului său bun și ales. Dânsul suferia alături de poporul din această comună în năcazurile și nevoile lui și se bucura de bucuriile lui.

De câteori în după amiezile libere, ori în Duminici sau sărbători veneam împreună din Năsăud la Rebrișoara, pentru a lua parte la vre-o ședință mai importantă a comitetului comunal, sau la adunări populare în chestiuni bisericești-școlare, mereu purtând în sufletul său interesul și înaintarea acestui popor.

Și ori unde se prezentă se impunea și cucerea, cu tactul său prevenitou, cu vorba sa blândă și cu personalitatea sa distinsă. Iar ca o dovadă a sentimentelor sale nobile față de comuna sa natală, a lăsat școlii din Rebrișoara întreagă biblioteca, de sute de volume, precum și o sumă, de 10.000 lei pentru diferite fundațiuni culturale și de binefacere din Rebrișoara și Năsăud, bani adunați cu multă trudă și sudoare din modestul său salariu de învățător.

Iar la sfârșitul vieții sale, când avea dreptul la odihnă și liniște completă după o muncă intensivă, de aproape o jumătate de veac, s'a angajat ca administrator la internatul liceului grăniceresc „Gh. Cosbuc” din Năsăud, pe care l-a condus câtva timp cu multă pricepere gospodărească.

Și în această slujbă a fost de mare folos cu povețele sale, cu practica îndelungată și cu râvna sa de a face mereu bine și a contribui la educația elevilor acestui vechiu focar de cultură românească. Aici l-a ajuns moartea în plină activitate, muncind pentru binele de obște.

Iar astăzi când numai e în mijlocul nostru și când vedem tot mai adânc golul lăsat în urma sa, ne simțim parcă cu toții mai puțini cu un suflet bun mai săraci cu un om de omenie. Și bunul Dumnezeu l-a învrednicit, pentru bunătatea sufletului său să poată vedeă, realizându-se la sfârșitul vieții sale, *două lucruri mari*, ce le-a visat întreagă viața sa și pe care mulți dintre contemporanii săi au le-nu putut ajunge și anume :

I. Să vadă împlinit visul de veacuri al strămoșilor noștri : *libertatea și unirea întregului neam românesc*.

II. Să vadă împlinindu-se un lucru mare, ce l-a neliniștit toată viața și pentru reușita căruia a muncit din tinerețele sale și anume : *sfârșitul procesului secular al comunei Rebrișara cu sașii din Dumitrea-Mare*.

Câte nedreptăți și temnițe am suferit noi, Rebrișorenii, în acest proces, cât sânge românesc nevinovat s'a vărsat, câte cheltuieli enorme am suportat pentru triumful dreptății noastre sfinte.

Și când eră primejdia mai mare și când eram mai săraci de oameni cu suflet și cu sfat, a sărit dânsul într'ajutor și venea dela Năsăud în mijlocul poporului din Rebrîșoara, de câteori cerea trebuința.

Și a stat bătrânul și probatul grănicer, Ignat Seni, ca ni-meni altul, cu râvnă și credință, la postul său până la sfârșit. Cu dragostea nefermuită față de consătenii săi și cu convingerea sfântă, că stă în serviciul unei cauze drepte. Și l-am văzut la bătrânețe, în anii ultimi ai vieții sale, trecând Someșul de atâtea ori cu comisiile judecătorești, urcând dealurile, coborând văile și înconjurând terenul de proces, pe care-l cunoșteă în întregime, încă de mic copil. Și l-am văzut de atâtea ori apărând în fața Tribunalului din Bistrița, atât pe vremea stăpânirii ungurești, cât și a celei românești, cauza dreaptă a acestui proces mare și vorba lui era totdeauna ascultată și cumpănită.

Odată ne-a chemat să-mi arete mie și colegilor mei învățători din Rebrîșoara, terenul de proces cu Sașii zicându-ne : „Eu sunt bătrân și mă voi duce . . . , voi sunteți tineri și veți trebui să apărați cu toate mijloacele acest pământ strămoșesc ; să nu-l lăsați la streini !”

Și am mers împreună cu el pe terenul de proces și l-am străbătut, într'o întreagă zi de vară, dela Valea-Rea până la Vărarea. Numai atunci am văzut ce comoară scumpă apără el și ce avere neprețuită este acest teren pentru locuitorii din Rebrîșoara.

Și bunul Dumnezeu l-a dăruit cu viață îndelungată, să vadă, înainte de a închide ochii, implinindu-se dreptatea : să vadă așezându-se *mejda* (linia demarcațională) între comunele Rebrîșoara și Dumitrea-Mare, *sus pe vârful Dumbrăvii*, așa cum a dorit și a visat dânsul în întreaga viață.

Așa a trăit, așa a muncit, așa s'a stâns dintre noi, pe neobservate, întocmai ca un far la marginea mării, înainte de ivirea dimineții, acest adevărat apostol al culturii neamului său.

Onorată Adunare ! Bărbatul imparțial, care va scrie cândva istoria comunei Rebrîșoara, precum și istoria plină de fapte mărețe, dar și de suferințe a poporului românesc din acest ținut, va scrie pe pagină de cinste numele neuitatului învățător, *Ignat Seni*. Dar și până atunci, școala primară din Rebrîșoara, clădită și susținută, în vremuri grele, din truda și sudoarea poporului din această comună, va purta cu mândrie pe frontispiciul său ca o pildă vrednică de urmat, numele dascălului neîntrecut, fiu al acestei comune, *Ignat Seni*.

In Institutul de orbi al statului din Cluj, se primesc copii orbi, de ambele sexe, în etate de 6—15 ani. Cererile, a se adresa Direcțiunii Institutului de orbi din Cluj, Calea Doro-banșilor.

Cronică.

Către iubiții noștri abonați!

Numărul prezent apare cu o întârziere mare datorită marelui crize financiare, prin care trece revista noastră.

„Învățătorul“ trăiește prin sprijinul, pe care îl dau luptătorii învățători. Am pornit la lupta sfântă făcând socoteală, că ori ce suflet dăscălesc, trebuie să fie cu noi. Ori ce abonament neplătit, înseamnă un ceas mai puțin din viață pentru revista noastră, „Învățătorul“. Frați! Colegi! Grupăți-vă sub steagul sfânt al Revistei noastre, ajuta-ți să trăiască organul nostru, ca și voi să vă bucurați de serviciile ce vă aduce. Achitați-va abonamentul la timp. **ADMINISTRAȚIA.**

ÎNĂȚĂMÂNTUL PRIMAR AL MINORITĂȚILOR ÎN IUGOSLAVIA. Cu ziua de 1 Septembrie 1925 a intrat în vigoare pentru învățământul primar al minorităților din Iugoslavia următorul ordin ministerial: „Înființare de clase paralele pentru elevii de altă naționalitate. Pentru a face, conform. artic. 16, al 4 din Constituție, cu puțință și elevilor de alte naționalități și altă limbă instruirea lor în limba maternă la școlile primare, a dispus, până când legea învățământului primar nu va hotări altminteri, următoarele: 1. În toate școlile primare publice, limba de predare e limba statului (sârbească, croată sau sloveană). 2. Dacă într'o clasă sunt peste treizeci elevi de altă naționalitate, se vor deschide pentru ei clase paralele, în cari învățământul se va predă în primele patru clase, cu excepția materiilor naționale (limba sârbească, istoria și geografia), în limba lor maternă. 3. Dacă într'o clasă sunt mai puțin de treizeci, în școala întregă însă mai mult decât treizeci de elevi de altă naționalitate, se pot conține două sau mai multe clase, dar astfel, încât în secția aceasta să nu fie mai mult de cincizeci elevi. Încetând condițiile dela pt. 2 și 3, clasele paralele se desființează.“

„Procesul celebru“ dintre organizația învățătorilor din Ardeal, Banat etc. și D-l Onisifor Ghibu, s'a închis în ziua de 25 Noembrie 1925, când învățători meadin aceste meleaguri, a avut fericirea și mândria să-și culeagă roadele unei lupte legale și juste. D-l Onisifor Ghibu, constrâns de dreptatea socială, reprezentată prin Justiție, a fost adus la realitate și a evacuat locuința, ce o deținea fără nici un titlu — din 1 Aprilie 1921 — în „Casa Învățătorilor din Cluj.“

Am ajuns, în sfârșit, ca prin sacrificiu și luptă desinteresată, să ne impunem prin dreptul nostru. Acest triumf, se datorește în mare măsură solidarității și imensurabilei sollicitudinii, ce a arătat fiecare membru al organizațiilor noastre, în marea luptă ce am avut-o. Se mai datorește și obiectivității,

cu care Justiția s'a pronunțat în această luptă. Și noi numai pe baze reale și juste am luptat. Că în cursul acelei lupte, s'au întâmplat și incidente regretabile, admitem. Avem însă mângâierea și mândria să spunem, că noi niciodată nu le-am dorit, nu le-am provocat și totdeauna am căutat să le evităm.

Ținem, ca la sfârșitul acestei lupte să declarăm, că precum în trecut, așa în viitor, conduși de încrederea mărită în noi înșine, prin această izbândă, vom merge numai pe drumul drept și legal; iar drepturile câștigate și garantate, ni-le vom apăra cu îndârjire, față de oricine, fiind gata, la orice sacrificii.

O BUCURIE DE FOLOS. Dl Paul Cărjulescu funcționar, a efectuat un Repertoriu, cuprinzând toate Legile, Decretele Legi, Regulamentele, Jurnalele Consiliilor de Miniștri Deciziunile, Instrucțiunile și circularile, în ordine cronologică, atât alfabetic cât și pe Ministere, publicate în Monitorul Oficial dela 1 Aprilie 1916 până la 31 Martie 9124.

Lucrarea aceasta e de mare utilitate pentru toate ad-țiile centrale și serviciile exterioare, pentru soluționarea numeroaselor chestiuni zilnice. O recomandăm DV. și Comitetelor școlare.

Un exemplar de 600 pagini, costă 100 Lei și se poate procura dela Imprimeria Statului Chișinău.

Cererile însoțite de sumă, se trimit pe adresa D-lui V. C. Nicolau, Director Chișinău. Pentru fiecare exemplar se adaugă 3 Lei, taxa expedierii recomandate.

SOCIETATEA DE LECTURĂ, „Andrieu Șaguna“ din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1925/26 în ședința ținută la 9 Octombrie 1925, sub președința Preacuvioșiei Sale Protosincol Dr. V. Stan, director al școlii normale arh. în modul următor :

1. Președinte : Gheorghe Maior prof.
2. Vice-președinte : Petru Severin cl. VII.
3. Notar I : Simion Radu cl. VII.
4. Notar II : Ioan Mureșan cl. V.
5. Cassar : Iosif Bârluțiu cl. VI.
6. Controlor : Dumitru Hămbășan cl. V.
7. Bibliotecar : Ioan Tatu cl. VI.
8. Vice-bibliotecar : Traian Balint cl. IV.
9. Redactorul revistei școlare „Zorile” : Ioan Luca cl. VII.
10. Econom : Ioan Breazu cl. VI.

Membrii în comisiunea literară :

- Clasa VII. Alexandrina Berariu și Silvestru Garcea.
 „ VI. Elena Mihailescu și Dumitru Călugăr.
 „ V. Cornelia Stan și Alexandru Coman.
 „ IV. Ioan Avram și Ioan Ciorogariu.
 „ Dumitru Măneguțiu.

În primele zile ale lunii Dec. c. o delegație a Comitetului central al Asociației, în frunte cu președintele, D-l Traian Șuteu, s'a prezentat D-lui Ministru al Instrucțiunii, cerându-i, ca să pună odată în aplicare prevederile articolului 224 din noua Lege a învățământului, în ce privește respectarea drepturilor câștigate a învățătorilor din provinciile alipite. Dupăcum e în deobște cunoscut, încă înainte de votarea noii legi, iar după votarea ei cu atât mai mult, mulți învățători din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, au fost și sunt până și azi neîndreptăți, în ce privește încadrarea lor în gradul și cu salariul ce li-se cuvine, după titlul cu care au fost numiți în învățământ, în baza dreptului dobândit în urma pregătirii avute și conform dispozițiilor legale, ce au fost în vigoare în aceste părți, până la promulgarea noii Legi.

Învățători titulari definitiv, numiți cu decret, au fost provocați să dea examene de definitivat. Învățătorilor, cari aveau anii trebuincioși, pentru a fi considerați și plătiți cu salariul învățătorilor de gradul II., respective gradul I., li s'a refuzat de către inspectoratele școlare acest lucru, contrar tuturor dispozițiilor legale, existente până la votarea noii legi, și în urmă contrar chiar și dispozițiilor cuprinse în art 224 al legii. Aceasta încălcare de drepturi — nu fără motiv — a produs o adevărată revoltă și mâhnire suletească în sufletele învățătorilor de dincoace de Carpați. Vrem să să întroneze odată, legalitatea și subtragerea oamenilor, de sub capriciul unor esponenti ai organelor administrative și de control școlar, cari prin feliul, cum vor să interpreteze legea și drepturile câștigate a cuiva, deja s'au abătut de la rosturile cu care au fost încredințați.

D-l Ministru al Instrucțiunii, îndată ce prin rostul delegației de mai sus, a fost pus în cunoștința neîndreptăților, ce li s'a făcut atâtor învățători, de către organele subalterne, a declarat categoric, că nici un moment nu mai stă la îndoială, ca drepturile câștigate și garantate de lege, a învățătorilor ardeleni, să nu mai fie nesocotite. De aceea a dispus, să se dea imediat ordin către revizorate, ca să înainteze tablouri de învățătorii, cari cad în categoria neîndreptăților, pentruca aceasta chestiune, să poată fi definitiv soluționată.

INZESTRAREA ȘCOALELOR CU MATERIAL DIDACTIC.

La atelierul de pe lângă școla primară Răbăia. Horodniceni, jud. Fălțiceni, se pot comanda următoarele: 1. Colecții corpuri geometrice 200 L. colecția. 2. Colecții material didactic pt. grădini copii. Darurile lui Froebel à 1800 L. colecția. 3. Echere à 20 L. bucata. 4. Compase, cretă à 100 L. buc 5. Linii gradate p. tablă (metru) à 15 L. buc. 6. Teșghele pentru ateliere de tâmplărie à 1600 L. buc. Tot materialul didactic se lucrează în condițiuni foarte bune și după modelul Onor. Casei Școalelor. La comandă se va trimite 25% din cost, restul ramburs.

ALBUMUL ÎNCORONĂRII. D-na A. Hany cu domiciliul în București, Calea Rahovei, 192 a editat Albumul de încoronare a M. M. L. L. Regele și Regina, pe care-l oferă școalelor, cu 40 Lei exemplarul cu potretele montate. Fiind această lucrare instructivă, se recomandă școalelor. Doritorii i-l pot procura dela autoarea.

† IOAN TEREC. În 24 Sept. a. c. a mai dispărut din șirul învățătorimei, un muncitor harnic și devotat. Ioan Terec, fost inv. dir. în comuna Hida, după un scurt morb, a părăsit această vale a plângerii. Dispărutul, în cariera sa de aproape 30 ani, a fost un dascăl la culmea chemării sale. Prin moartea acestui dascăl onest și cinstit, școala românească din jud. Cluj, a pierdut o forță, care cu greu se va putea înlocui. În timpul erei maghiare, ca inv. conf. prin tactul său înăscut, prin zelul și diligența sa, a știut să ridice locuitorii comunei Baica, unde a funcționat până în 1919, așa că astăzi, în această comună, nu să găsește nici un analfabet.

Dar regretatul Ioan Terec nu numai în școală a știut să fie un învățător de model, ci el a dezvoltat activitate remarcabilă și pe teren extra-școlar. În cadrul desp. asociației pentru lit. și cult. pop. român, precum și în cadrul subsecției județene a asoc. inv., a ținut o mulțime de conferințe și prelegeri populare. Un om, care iubiă atât de mult poporul și știă să vorbească cu atâta elan de însuflețire, despre calitățile poporului român, nu putea sta pasiv, ci se folosea de toate ocaziunile și de toate prilejurile, ca să-l lumineze și deștepte.

În anul 1919 trecând la școala primară de Stat din Hida, în calitate de director, a știut să muncească de așa, că în scurt timp aceasta școală a devenit una dintre cele dintâiu școli, din județul Cluj, atât în privința aranjamentului cât și a învățământului.

Ca o recompensă pentru meritele sale câștigate pe terenul ridicării școlii primare, Inspectoratul din Cluj în anul școlar 1922-923 la încredințat cu inspectarea școalelor primare din 2 plăși a jud. Cluj, în care calitate a funcționat până la 1 Oct. 1924, când din cauză de boală, ce și-a contras în urma zelului său, a dimisionat din acest post și s'a retras la catedra sa din Hida. Boala nemiloasă însă nu la crutat și în 24 Sept a. c. s'a stins, lăsând vii regrete în toți câți l'au cunoscut.

Astfel, când în decedatul Ioan Terec, noi învățătorii am pierdut pe un vrednic și bun coleg, școala pe un devotat și eminent dascăl al său, pentru care a muncit neîntrerupt până la sacrificiu, cred că să cuvine, ca în semn de recunoștință, să vărsăm o lacrimă ferbinte pe mormântul lui proaspăt, păstrându-i vie memoria în suflețele noastre.

P. Bura.

Cărți, Reviste.

Colonel Milliade și St. Colonel Gherghel, din București, au editat o broșură intitulată „Un sistem de instrucțiune tactică” din care ofițerii pot studia nouile procedee de luptă și lua cunoștința de îndatoririle ce le au, când vor fi chemați pentru caz de războiu. Lucrarea costă 200 Lei. Pentru institutori și învățători, se va face inlesnirea, ca plata să se facă în 2 luni consecutive câte 100 Lei.

Din partea revizoratului școlar din Cluj, primim, pentru aducerea la cunoștința colegilor, ord. de mai jos al Min. Instr. Dl. Francisc Balaj, director la școala primară din orașul Arad, după o muncă și experiență de 30 ani, a întocmit o hartă a României Mari, în relief cu culori, cuprinsă în hartă de carton. Intrucât harta prezintată, o găsim foarte bună în predarea învățământului geografiei, și ca preț foarte ieftină, deoarece costă numai 40 Lei exemplarul, o recomandăm spre cumpărare, de către comitetele școlare și Direcțiunile școalelor primare de băieți și fete din întreaga țară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anunțăm cu plăcere pe colegii, cari propun la școlile de ucenici industriali-comerciali, că a apărut în ediția III-a îmbunătățită și revizuită; „Cartea de cetire pentru clasa pregătitoare a școalelor de ucenici industriali și comerciali și curs de l. română pentru elevii minoritari din aceste școale”, întocmită de C. Epure și G. Bochiș. Cartea e întocmită conform noii împărțiri adm., bucăți de cetire selecționate și curs de gramatica l. române. O îmbunătățire radicală s'a făcut și la tipar și la hârtie. Se află de vânzare la „Tipografia și librăria Românească S. A. în Oradea-Mare. O recomandăm tuturor celor interesați.

A apărut în editura „Cartea Românească”. 1. Două surde, comedie populară 2 acte de Florian Cristescu Prețul 8 L. 2. Cunoștințe folositoare Seria 3. Gazurile naturale retipărită de I. Simionescu prof. univ. Prețul Lei 3. 3. Viața omului primitiv. I. Simionescu. Prețul Lei 3. 4. Scrisoare către un învățător tânăr de Florian Cristescu Lei 10. 5. Bibliotecă Minerva No. 47. Amintiri din Sevastopol vol. I. de Tolstoi Lei. 6. 6. Diabetul, îngrășarea și gălbănarea de Dr. M. Cahanescu Lei 3. 7. Biblioteca No. 142. Satul meu de V. Rákosi. Lei 6. 8. Păcală argat. Comedie populară, cu cântece în 4. acte de P. Dulfu Lei 20.

Conf. ord. Min. Intr. No. 68498—925, se aduce la cunoștință, că Ministerul are editate în depozit, cărțile didactice

mai jos notate, cu prețul semnat în dreptul fiecăreia: 1. M. Dragomirescu și Gh. Adamescu, Gramatica pentru școlile normale Lei 10. 2. Al. Scărădeanu, Fizica de cl. III. Lei 15. 3. Eug. Dâmbeanu, Carte de cetire cl. II. urbană Lei 9. 4. Eug. Dâmbeanu, Carte de cetire cl. II. rurală Lei 9. 5. Petrescu. Caligrafie. Lei 9., și Vă rugăm să binevoiți a aduce la cunoștința celor în drept, spre a putea fi recomandate la clasele respective, ținând seamă și de prețul lor atât de mic. În acelaș timp Vă aducem la cunoștință, că revanzătorilor (Librării sau comitete școlare) li se acordă de Minister peste prețul cărții, un rabat de 30%. Costul cărților comandate, se trimite la Minister printr'o recipisă liberată de Administrația Financiară constătoare de „bună semnare a sumei pe seama Administrației Casei Școalelor”. Cluj, la 15 Iulie 1925. Revizor școlar. *B. Porușiu.*

Jean Philippe și G. Paul Boncour. Educația copiilor anormali. (Principii de educație fizică, intelectuală și morală) Trad. de I. Mihăilescu, institutor. Edit. „Cartea Românească”. Buc. 1925 Prețul 45 Lei.

Problema educației copiilor anormali, legea învățământului primar voiește a-o rezolva prin formarea claselor deosebite de anormali. Dela intenția legiuitorului și până la traducerea ei în faptă este o distanță destul de mare. Cauza e de ordin material și lipsa unui personal pregătit special pentru a educa pe acești desmoșteniți de soartă.

D. I. Mihăilescu, a făcut o faptă bună, traducând pentru publicul românesc și în deosebi pentru învățători, cartea celor doi învățați francezi. La noi, ca și aiurea, o idee, ca să se înfăptuiască, trebuie să fie cunoscută în straturile societății. Țara noastră mărită, nu se poate dispensa de datoria, de a găsi mijloacele pentru realizarea acestei idei de înaltă valoarea socială și umană.

Până atunci, traducerea făcută de d. Mihăilescu, va putea folosi mult corpului didactic primar, căci în ea va găsi răspuns la multe chestiuni. Nu există școală mai populată, care să nu fie frecventată, de „copii săi”, de anormali.

Cartea aceasta, poate fi citită cu mult folos și de publicul mare, care poate fi luminat asupra unei probleme interesante de educație socială

I. Tr. Herbart. Prelëgeri pedagogice Trad. de I. C. Petrescu și I. Gabrea. Cu un studiu critic asupra filosofiei și pedagogiei lui Herbart, de G. G. Antonescu, prof. univ. Edit. Casei Școalelor. Buc. 1925. Prețul 46 Lei.

Lucrarea aceasta, care a mai fost tradusă la noi de Ana Tevrea, învățătoare și tipărită la Blaj, apare acuma într'o ediție

mai îngrijită și însoțită de un studiu amănunțit asupra pedagogiei herbartiene, care înlesnește mult urmărirea ideilor dezvoltate în aceste „prelegeri”. Invățătorul român, este dator să cunoască, acum cu mintea mai matură ideile pedagogice, ce i s'a profesat ca elev în școala normală. Din cunoașterea lor, va putea trage și concluzii pentru practica lui din școală, căci teoria, care n'ajută munca din școală, este de prea puțin folos, pentru dascălul primar, care nu citește pentru a cunoaște sistemul.

Eugeniu Speranță. Mic tratat despre corelațiile psihice în viața copilului. Edit. „Casei Școalelor” Prețul 14 Lei.

Ca invățătorul să reușească în opera lui de educator, se cere să cunoască cât mai amănunțit sufletul copilașilor incredințați lui. În sprijinul acestei cunoașterii, îi vine și cărticica aceasta, nu prea bogată în pagini, dar pline cu multe idei folosite.

Cele 20 capitolaș scrise foarte limpede, sunt însoțite de aplicări pedagogice, cari fac și mai atractivă, pentru invățător, citirea acestei lucrări, prin care autorul ne dovedește adevărul, că și în pagini puține, se poate spune de multeori mai mult, de cât în volume groase.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Petre Ilcuș. Inteligența copilului. Studiu critic și experimental. Edit. „Ardealul” Cluj, 1925. Prețul 100 Lei. Această valoroasă lucrarea, nu trebuie să lipsească din biblioteca școalelor primare. În numărul viitor al revistei vom publica o amănunțită dare de seamă asupra ei.

G. G. Antonescu. Buletinul Seminarului de Pedagogie Teoretică dela Universitatea din București și al Bibliotecii Pedagogice a Casei Școalelor pe 1924—1925. Edit. Casei Școalelor. Prețul 50 Lei.

În 10 conferințe se tratează din toate punctele de vedere problema școalei active.

Const. Jencica.

Anunț.

Titlul provizor No. 1450 eliberat de Banca Invățătorilor S. A. Cluj, despre 2 (două) acții în valoare de 500 (cincisute) lei, asupra Iuliu Domșa inv. în Pețelca, s'a pierdut și se declară de nul și nevalabil, în mâna ori cui s'ar afla.

Pețelca, 1925

Iuliu Domșa
inv.

TABLOUL

persoanelor, cari au colectat pentru „Căminul
fetelor de Invățători“ din Cluj

Nr.-ul curent	Nr.-ul listei	NUMELE incredințatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în Comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
1	3	Stelea Gheorghe	Dir.	Cluj	331	
2	5	Almașian Gavril	"	"	241	50
3	6	Iencica Constantin	"	"	171	
4	7	Pop Octavian	"	"	20	
5	9	Irimie Emanuel	"	"	579	
6	10	Căprariu Ch. Ioan	Dir. B. Inv.	"	170	
7	11	Hancu Dimitrie	Senator	"	20	
8	14	Bogdan-Duică Const.	Dir.	"	50	
9	15	Vașca Desideriu	Prof.	"	600	
10	16	Mureșian Andreiu	Dir. căm. u.	"	201	
11	17	Vâlșeanu Ioan	Prof.	"	40	
12	18	Esianu Avram	Funct.	"	529	
13	19	Căprariu Ioan	Dir. inst.	"	100	
14	22	George Nuțiu	inv.	Acmar	10	
15	26	Niculae Dușa	"	Alba-Iulia	245	
16	32	George Spătăcian	"	Benic	147	
17	40	Aurel Aldea	"	Cisteiul rom.	55	
18	44	Virgil Bran	"	Ciugudiu	132	
19	50	Ioan Goția	"	Vințul de jos	70	
20	51	Ioan Crăciun	"	Doștat	28	
21	52	Nicolae Ceuca	"	Drașov	81	
22	72	Ioan Moldovan	"	Ocnele Mur.	300	
23	74	Traian Bratoiu	"	Oieșdea	10	
24	87	Ilie Terchilă	"	Tărtăria	58	
25	96	Alexandru Leluțiu	"	Veza	20	
26	100	Ioan Micu	dir. șc. med.	Abud	100	
27	103	Nicolae Petrescu	inv.	Broșteni	40	
28	105	Aurel Tecsa	"	Rămeș Pl.	50	
29	113	Traian Pliqli	"	Arad-Șega	20	
30	114	Ioan Ianciu	"	Almaș	55	
31	117	Ioan Laita	Dir.	Pecica magh.	27	
32	122	Simion Ardelean	inv.	Tornea	10	
33	125	Ilie Vârșandan	"	Apateu	37	
34	130	Ioan Mladin	dir.	Șiria	430	
35	133	Petru Lupaș	inv.	Sămbăteiu	20	
36	138	Ioan Roșu	rev.	Beiuș	330	
37	140	Vasile Strauț	inv.-dir.	Bator	78	
38	143	Petru Cepleu	inv.	Cintelec	55	
Transport					5440	50

N-rul cartii	N-rul listei	NUMELE incredintatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
				Report	5440	50
39	145	Sabina Groza	inv.	Bratca	356	
40	149	George Sărmășan	"	Mititei	50	
41	152	Ioan Istrati	"	Nepos	85	
42	153	George Todoran	"	Bistrița	218	
43	154	Ilarion Bozga	"	Borgoprund	25	
44	155	Petru Rognean	dir.	Năsăud	20	
45	156	Teodor Zegrean	inv.	"	100	
46	158	Pompeiu Mureșan	"	Ilva mică	20	
47	159	Adrian Mican	"	Lechința	20	
48	160	Silviu Corușiu	dir.	Maeru	80	
49	171	Victor Avram	inv.	Borgoțiha	34	50
50	175	Gregoriu Drăgan	"	Mocod	50	
51	177	George Ciocărlă	"	Parva	80	
52	188	Ilie Petrean	"	Mintiul r.	100	
53	190	Ioan Ianca	"	Borgo-joseni	73	
54	196	Gavril Bochiș	dir.	Bistrița	110	
55	204	Gherasim Popa	inv.	Cristian	65	
56	209	Școala prim. No. 2.		Brașov	300	
57	210	Dir. șc. medie de băieți		Satul lung	101	
58	214	Toma Stanca	inv.	Ticvanul m.	145	
59	218	Adrian Perii	"	Bara	30	
60	222	George Bălțean	"	Jdioara	50	
61	223	Nicolae Alexa	"	Gruni	30	
62	225	Nestor Trandafir	"	Slatina nouă	100	
63	227	Simion Lazăr	"	Bozovici	25	
64	233	George Căiman	"	Ticvanul nou	100	
65	234	Vasile Bălănescu	dir.	Orșova	918	
66	226	Simeon Șandru	inv.	Timiș Slatina	25	
67	239	Gheorghe Jurchescu	"	Petnic	50	
68	240	Nicolae Fișteag	"	Gl.-craiova	20	
69	241	Vichentie Ūrsulescu	"	Plugova	46	
70	245	Emilian Cișmaș	"	Ogrădenia v.	20	
71	246	Corneliu Roșca	"	Măciova	146	
72	247	Aureliu Aldan	"	Sălbăjel	54	25
73	249	Mihail Bobiș	"	Nădragu	200	
74	252	Constantin Velcu	"	Topleț	45	
75	256	Serafim Jurca	"	Vașiova	125	
76	258	Marioara Cotoș	"	Tărnova	225	
77	261	Avram Neda	dir.	Recița	150	
78	263	George Matei	inv.	Borloveniul	10	
79	266	Iacob Bărsanescu	"	Pervova	30	
80	269	Iosif Teodor	"	Prigor	2	
Transport					9874	25

N-rul curent	N-rul Listei	NUMELE incredințatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
				Report	9874	25
81	271	Alimpie Rădulea	inv.	Rudăria	57	50
82	272	Ioan Curescu	"	Caransebeș	100	—
83	283	Simion Vornic	"	Prisian	59	—
84	285	George Suru	"	Goleț	32	—
85	289	Șc. prim. de Stat No. 1	"	Lugoș	172	25
86	290	Lazar Ciroman	dir.	Bocșa mont.	234	25
87	291	Petru Sfera	inv.	Jiodovin	160	—
88	296	Dir. Școalei primare	"	Bărsa	100	—
89	301	George Doga	"	Broșteni	56	—
90	304	Aurel Farca	"	Mercina	131	—
91	305	Cornel Mihailovici	"	Staier	20	—
92	309	Pavel Miclea	"	Maidan	76	—
93	311	Liviu Cotailă	"	Ticvanul m.	30	—
94	314	George Neamțu	dir.	Caransebeș	30	—
95	315	Vasile Olariu	inv.	Făget	40	—
96	320	Lateș Nicolae	sub rev. șc.	Mierc. Ciuc	40	—
97	321	Urzica Ioan	inv.	Ghimeș	295	—
98	322	Nedelca Ioan	"	Ghim. Făg.	220	—
99	323	Trâmbițaș Vasile	"	Gălântaș	150	—
100	324	Simion Simon	"	Bicaz	246	—
101	326	Hargan Nicolae	"	Corbu	640	—
102	332	Dir. Școalei	"	Livezi	30	—
103	333	Ioan Neamțu	"	Călian	50	—
104	334	Teodor Bunuș	dir.	Teaca	255	—
105	338	Georgiu Galoș	inv.	Tic	280	—
106	340	Ioan Maghiar	dir.	Mociu	210	—
107	344	Alexandru Ghiuruțan	inv.	Jimb. Mare	30	—
108	346	Vasiliu Dumitraș	"	Sănmih. Deș.	30	—
109	348	Maxim Pop	"	Feleac	300	—
110	349	Augustin Pop	"	Baci	80	—
111	350	Olimpiu Simu	"	Frata de C.	50	—
112	361	Alexiu Viciu	"	Țoșul Mare	100	—
113	368	Alexandru Damian	"	Uifalău	25	—
114	373	Șc. prim. de Stat	"	Mera	160	—
115	377	Avram Bortig	"	Damoș	75	—
116	378	George Tulbure	"	Morlaca	72	—
117	379	Ioan Bențe	"	Ciucea	77	—
118	380	Emil Costea	"	Nădășel	140	—
119	381	Ioan Colceriu	dir.	Suceag	185	—
120	389	Alexandru Mureșan	inv.	Vălasut	32	—
121	390	Silvia Ungur	"	Mărgău	35	—
122	401	Teodor Cioloca	"	Filipisul Mic	20	—
				Transport	15098	25

N-rul curent	N-rul listei	NUMELE incredințatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
				Report	15098	25
123	402	Ioan Țigsorean	inv.	Șermășel	15	
124	403	Ioan Grama	"	Țăgșor	20	
125	412	Emil Reit	dir.	Bran	300	
126	414	Ilie Paștina	inv.	Breaza	31	
127	416	Cornel Langa	dir.	Comăna de j.	30	
128	424	Teodor Rinea	"	Făgăraș	35	
129	434	Ilarie Comșa	"	Mândra	55	
130	436	Gheorghe Cojan	inv.	Măgura	35	
131	437	George Muntean	dir.	Noul Român	45	
132	439	Dănilă Popa	inv.	Ohaba	108	
133	443	Ioan Enescu	"	Peștera	100	
134	449	Gheorghe Moldovan	dir.	Șinca-veche	146	
135	451	Gheorghe Țețu	inv.	Sâsceori	500	
136	458	Petru Tarcia	"	Sterza Cărț.	20	
137	463	Ioan Bărbat	"	Ucea de sus	100	
138	465	Octavian Pop	dir.	Vad	130	
139	471	Augustin Sandru	inv.	Viștea de j.	100	
140	474	Petre Iencicău	dir.	Baia de Criș	70	
141	475	Simeon Bolesiu	"	Brad	100	
142	476	Ioan Fleșeriu	inv.	Orăștie	50	
143	477	Florian Gliga	dir.	Animoasa	80	
144	482	Gavril Pașcha	"	Lupeni	71	
145	483	Sabin Jula	inv.	Simeria	475	
146	489	Nicolae Fuciu	dir.	Peșterea M.	35	
147	490	Ioan Seplecan	inv.	Stămăria	154	
148	492	Ioan Zepa	"	Petroșani	2610	
149	499	George Părău	inv. dir.	Hațeg	646	
159	502	Șc. prim. de Stat		Cimpa	52	
151	511	Laurian Pleșanu	dir.	Romos	20	
152	512	Ioan Branga	inv.	Orăștie	5	
153	515	Traian Stepan	"	Brad	130	
154	516	Otilia Andron	"	Vulcan	185	
155	517	Iosif Mureșan	"	Sighet	500	
156	522	Toncean Ioan	"	Breaza	40	
157	526	Cotta Vasilie	"	Ierbuș	145	
158	557	Moldovan Teodor	"	Răstolița	385	
159	531	Ioan Boca	"	Târgu-M.	30	
160	534	Tatar Petru	"	Toldal	25	
161	535	Șiara Emilia	"	Voivodeni	60	
162	537	Sulariu Ilie	"	Râpa de jos	164	
163	538	Sulasiu Stefan	"	Râpa de sus	60	
164	539	Cioloa Simion	"	Boica rom.	20	50
				Transport	22980	55

N-rul curent	N-rul listă	NUMELE incredințatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
				Report	22980	55
165	542	Călmian Valeriu	inv.	Cenaș	70	—
166	545	Butnariu Ioan	"	Petelea	100	—
167	546	Bad Teodor	"	Răciul de C.	50	—
168	548	Bucșa Victor	"	Sâng. Murăș	55	—
169	550	Bucur Gregoriu	"	Suseni	30	—
170	551	Togănel Laurențiu	"	Tg.-Murăș	200	—
171	552	Rev. Școlar	"	Tg.-Murăș	120	—
172	555	Petru Postoiu	"	Crist. Săc.	120	—
173	556	Rev. școlar	"	Odorhei	75	—
174	558	Ioan Gozman	dir.	Zălau	100	—
175	560	Dumitru Ilea	"	Jibou	340	—
176	563	Ioan Câmpean	"	Treznea	20	—
177	566	Alexandru Bejan	"	Răstolțul M.	40	—
178	570	Alexandru Cosuț	"	Treznea	20	—
179	576	Danil Graur	"	Giurtelec	120	—
180	577	Ioan Zdritea	"	Porți	50	—
181	581	Margareta Bulovschi	"	Nuștalău	35	—
182	585	Laurențiu Micheșiu	inv.	Hodod	51	—
183	586	Ioan Ciulea	"	Baița	70	—
184	591	Eugen Șimonca	"	Asuajul jos	50	75
185	592	George Nichita	dir.	Tășnad	20	—
186	593	Ioan Filip	inv.	Tășnad	350	—
187	596	Ioan Matei	"	Ghiroț	111	—
188	598	Aurel Iepurean	dir.	Crasna	60	—
189	602	Ilie Ciocan	inv.	Tusa	10	—
190	603	Paul Pușcașiu	"	Pria	75	—
191	605	Vasilie Doboianu	"	Trainis	100	—
192	607	Victor Precup	"	Someș-Od.	40	—
193	609	Ioan Mango	rev. sc.	Zălau	285	—
194	612	Eugen Șimonca	inv.	Asuajul sus	103	—
195	613	Gheorghe Pop	"	Bucium	23	—
196	614	Școala primară	"	Craiu Dorolț	35	—
197	628	Alexandru Pop	"	Capnic	20	—
198	631	Școala primară	"	Halmeu	100	—
199	633	Terezia Nechita	inv.	Moftiul-m.	110	—
200	634	Direct. Șc. primară	"	Mediașul-a.	230	—
201	636	Ioan Suprac	"	Doba	20	—
202	640	Vasile Filimon	"	Ovari	31	—
203	643	Vasiliiu Marina	"	Berind	96	—
204	647	Alexandru Mureșan	"	Gerania	10	—
205	658	Ioan Barbul	"	Pomi	60	—
206	672	Ștefan Bărbosu	"	Baia-Mare	36	50
				Transport	28231	80

N-rul curent	N-rul Listei	NUMELE incredințatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
				Report	28231	80
207	690	Gheorghe Pteancu	dir.	Careii-Mare	120	
208	693	Gheorghe Marchiș	inv.	Jadăra	50	
209	695	Direct. Șc. de Stat		Ghenciu	138	
210	701	Ioan Tatu	inv.	Coșolț	5	
211	704	Ioan Modran	"	Bungard	20	
212	710	Alexandru Bârsanu	notar	Săcel	10	
213	712	Aurel Barbu	inv.	Sibiu	349	
214	714	Victoria Popovici	"	"	180	
215	716	Sabina Săvoiu	"	"	371	
216	719	Elena Dr. Bărbat	"	"	230	
217	722	Ioan Giurgiu	"	"	100	
218	723	Maria Iosif	"	"	50	
219	738	Nicolae Ursu	"	Bradu	22	25
220	745	Ioan Cioban	"	Porcești	35	
221	741	Elena Dragomir	"	"	50	
222	742	Mihail Ogorean	"	Racovița	40	
223	753	Victoria Frățilă	"	Rășinari	143	
224	755	Ioan Popica	"	Sadu	25	
225	777	Simion Dragoman	"	Nochrich	80	
226	778	Octavian Băcilă	"	Nucet	20	
227	781	Ilie Bucur	"	Săcădate	40	
228	782	Octavian Sumea	"	"	100	
229	783	Maria Călmian	cond.	"	25	
230	791	Elisabeta Filip	inv.	Miercurea	30	
231	796	Vasile Vulc	"	Gârbova	25	
232	803	Mateiu Scroboțin	dir.	Mercurea	65	
233	809	Nicolae Muntean	inv.	Poiana	22	
234	813	Elisabeta Ghenie	"	Rod	70	
235	816	Vasile Părădan	"	Topârcea	20	
236	810	Ana Hodoș Ioan	"	Aciliu	100	
237	820	Stanciu Stroia	"	Cacova	25	
238	828	Ioan Stoia	dir.	Orlat	70	
239	829	Petru Olariu	"	Orlat	10	
240	830	Simion Loloiu	"	"	20	
241	833	Elena Dragoș	"	"	20	
242	843	Elisabeta Comșa	"	Săliște	400	
243	844	Ioan Dobrota	"	Sibiul	98	
244	856	Emilian Hînțea	"	Laz	85	
245	869	Nicolaie Stroia	"	Purcărești	100	
246	875	Ambroziu Tătar	"	Sebeșul Săs.	499	
247	878	Ieronima Trifan	"	"	342	
248	888	Miron Ștefan	"	Șugag	100	
Transport					32536	05

N-rul curent	N-rul listei	NUMELE incredințatului	Ocupa- țiunea	Domiciliul în comuna	Suma trimisă	
					Lei	b.
Report					32536	05
249	889	Veinhold Carol	dir.	Sebeșul Săs.	40	—
250	896	Ioan Goția	"	"	470	—
251	896	Ioan Georgescu	"	Vurpăr	60	—
252	898	Nicolae Chifor	inv.	Dej	163	—
253	900	Gregoriu Neamțu	"	"	183	—
254	905	Florica Prunđuș	"	"	345	—
255	912	Pahoniu Pop	"	Ciceu-Mih.	81	—
256	920	Ioan Dascal	"	Reteağ	385	—
257	921	Eugenia Anca	"	"	50	—
258	922	Mihail Maier	"	"	85	50
259	930	Alexandru Pop	"	S. Nireș	60	—
260	947	Gregoriu Briciu	"	Ș-Măgheruș	108	50
261	948	Veturia Man	"	"	50	—
262	949	Augustin Moldovan	"	Ș.-Odorhei	85	—
263	950	Amalia Fărcaș	"	Săsariu	65	—
264	951	Ana Fărcaș	"	Chiuză	100	—
265	966	Valer Enghiș	"	Lemniu	10	—
266	971	Grigoriu Roman	"	Berința	84	—
267	974	Ioan Danciu	"	Fânața	47	50
268	975	Virgil Pop	dir.	Gherla	64	—
269	976	Tit Pop	inv.	"	23	—
270	977	Valentin Moldovan	"	"	393	—
271	978	Silvia Gheție	"	"	50	—
272	979	Ioan Bunea	"	"	47	—
273	982	Toma Mihaiesc	dir.	Sic	45	—
274	989	Ioan Aștilean	"	Iclozel	50	—
275	997	Francisc Török	"	Panticeu	40	—
276	998	Grigorie Bojor	"	Caplean	35	—
277	1004	Cornelia Pasca	"	Lăpușul-R.	245	—
278	1007	Augustin Herman	"	Mosca	169	—
279	1010	Mihai Oros	inv.	Baba	19	—
280	1012	Vasilie Manu	"	Boereni	30	—
Total					36218	55

(Va urma.)

Comitetul de redacție:

REDACTOR:

ANDREI PORA

SECRETAR:

GAVRIL ALMĂȘIAN

ADMINISTRATOR:

EM. EREMIE

MEMBRII:

GAVRIL BOCHIȘ**IACOB BOIERIU****ANTON DOMIDE****CONST. IENCICA****VICTOR LAZĂR****TRAIAN ȘUTEU****Cuprinsul:**

Nașterea Domnului	Em. Eremie
Al 7-le ^e Congres al inv. ardeleni la Timișoara	A. Pora
† Dr. Gheorghe Vilt	* *
Geneza numerelor	Al. Popa
Vizita unui European într'o școală primară rurală din China	V. L.
Copie	Const. Iencica
Din metodică Aritmetica	V. L.
În ziua de Crăciun	Angelo Stătescu
Situația școlilor primare în Transilvania	J. Cociorva
Păstrarea și întărirea conștiinței naționale.	I. Cociorva
Impresii după recensământ	Petru Petringenar
Dezideratele	* * *
Casa Învățătorilor din Cluj	* * *
O casă a învățătorilor la Oradea Mare	* * *
Viața și activitatea lui Ignat Seni	* * *
Cronică. — Cărți, Reviste. — Tabloul.	

Abonamentul anual . . 120 Lei

Un număr 12 „

Apare lunar

cu excepția lunilor de vacanță

Redacționale:

Manuscrisele și schimbul sunt a se trimite la adresa „**Casa Învățătorilor**“ Cluj.

*

Manuscrisele nepublicabile nu se înapoiază.

*

Autorii, cari voiesc să li se anunțe apariția publicațiilor, sunt rugați a trimite câte un exemplar.

*

On. abonați suntrugați a ne comunica adresa exactă și completă pe verso cuponului dela mandatul postal, împreună cu numărul de expediție de pe adresă.

*

Abonamentul începe dela No. 1 și se face numai pe un an, plătindu-se înainte.